

การเปิดรับสื่อมวลชน

นอกจากอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัยแล้ว การสื่อสาร ก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ในสังคม ถ้าขาดการสื่อสารแล้วมนุษย์ก็ไม่สามารถจะอยู่รวมกันเป็นสังคมได้ การสื่อสารช่วยให้มนุษย์มีความรู้และความคิดมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถที่จะนำเอาความรู้เหล่านี้มาช่วยในการพัฒนาระบบการสื่อสารให้ก้าวหน้าขึ้นไปอีก จาก การสื่อสารระหว่างบุคคลต่อบุคคลมาสู่การสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนกับมวลชนที่เราเรียกว่า การสื่อสารมวลชนในสภาพสังคมปัจจุบันนี้ เรามีความจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับ การสื่อสาร และการสื่อสารมวลชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นข่าวสารความรู้และบทบาทของการสื่อสารมวลชน จึงเข้ามาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศและยังอาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม³⁸ แม้ว่า การสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะไม่ใช่อะไรที่เกี่ยวพันกันก็ตาม แต่การสื่อสารก็เป็น องค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม³⁹

ในสังคมปัจจุบัน ชีวิตประจำวันของคนเรามักต้องเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน อยู่ตลอดเวลา โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ไต่ยีนไต่ฟังอยู่ทุก ๆ วัน ไม่ว่าจะยอมรับหรือ ปฏิเสธ ก็จะทำให้ความคิดความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปตามที่ไต่ยีนไต่ฟัง แม้จะไม่มีเหตุผลเพียงพอ จึงอาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนได้เข้ามามีอิทธิพลในการกำหนดแนวทางความคิดของประชาชนส่วนใหญ่ เพราะมีอิทธิพลกระตุ้นการรับรู้ของคนเราอันจะทำให้เปลี่ยนแนวความคิด และพฤติกรรมไปตามที่ไต่เห็นหรือไต่ยีน และเพื่อการรับรู้เปลี่ยนแปลงคนก็จะเปลี่ยนแปลง

³⁸Rogers and Shoemaker, op. cit., p. 6.

³⁹Ibid., p. 12.

เมื่อคนเปลี่ยนสังคมก็จะเปลี่ยนไปได้ ดังนั้นการสื่อสารมวลชน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม⁴⁰

ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนรูป เช่น ประเทศไทย นั้น การสื่อสารมวลชนนับว่ามีหน้าที่สำคัญมากในการที่จะให้การพัฒนารรุดตามความมุ่งหมาย เพราะเป็นสังคมที่กำลังพัฒนาจากสังคมประเพณี แต่ยังไม่บรรลุถึงขั้นที่จะเป็นสังคมสมัยใหม่ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นหน้าที่ของการสื่อสารมวลชนนอกจากจะมีหน้าที่อย่างในสังคมสมัยใหม่ คือ หน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวสารให้กับประชาชน เป็นตลาดเสรีแห่งความคิดเห็นในทัศนะต่างๆ และเป็นผู้เสนอความบันเทิงแก่ประชาชนแล้ว ยังมีหน้าที่พิเศษในการเป็นผู้นำ และผู้สอนมวลชนให้เข้าใจในบทบาททางการเมือง เปลี่ยนแปลงทัศนคติต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมหรือขัดแย้งกับการพัฒนา ตลอดจนแนะนำเทคนิค ความรู้ใหม่ ๆ ให้กับประชาชน⁴¹

ในบทนี้จะกล่าวถึงการเปิดรับสื่อมวลชนของชาวตำบลห้างฉัตรและตำบลหนองหล่ม อันได้แก่การรับฟังวิทยุ, รับชมโทรทัศน์, ชมภาพยนตร์, อ่านหนังสือพิมพ์, อ่านนิตยสาร, อ่านหนังสือเล่มและอ่านแผ่นป้ายประกาศ โดยศึกษาถึงความสามารถในการเข้าถึงประชากรในชนบทของสื่อมวลชนแต่ละประเภท ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อมวลชน และความเชื่อถือที่ผู้ใช้สื่อมีต่อสื่อมวลชน

---

⁴⁰ไพฑูริย์ ข่างเรียน, "การสื่อสารมวลชน," สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา (เอกสารการศึกษาด้านรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ประจำปี 2515-16), หน้า 9.

⁴¹Ibid., p. 10.

ความสามารถในการเข้าถึงมวลชนของสื่อมวลชน

หมายถึง การที่สื่อมวลชนแต่ละประเภทสามารถเข้าถึงประชาชนผู้รับฟัง, รับชม และอ่าน การที่สื่อมวลชนประเภทใดจะสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากหรือน้อยนั้นย่อมขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของสื่อแต่ละประเภท และข้อจำกัดของประชาชนเหล่านั้นด้วย

1. วิทยุ

เป็นที่เชื่อกันว่าในปัจจุบันวิทยุยังเป็นสื่อมวลชนประเภทเดียวที่สามารถเข้าถึงมวลชนได้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรในชนบท ทั้งนี้เนื่องจากวิทยุเป็นสื่อที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด แม้แต่ในชนบทที่ห่างไกลและทุรกันดาร ชาวชนบทก็ยังสามารถใช้วิทยุในการรับฟังข่าวสารและรายการต่าง ๆ ได้โดยสภาพภูมิประเทศมิได้เป็นอุปสรรคแต่อย่างใด เนื่องจากการใช้ระบบทรานซิสเตอร์ และประกอบกับเครื่องรับวิทยุมีราคาไม่แพงจนเกินความสามารถของชาวชนบทที่จะเป็นเจ้าของได้ จึงช่วยให้วิทยุมีความแพร่หลายในชนบทมากยิ่งขึ้น

การรับฟังวิทยุ จากรายงานสรุปการสำรวจสื่อมวลชนในภาคเหนือประเทศไทย⁴² พบว่า การรับฟังวิทยุเป็นนิสัยประจำของประชากรในภาคเหนือ โดยมีจำนวนร้อยละ 89 ของตัวอย่างของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร้อยละ 83 และร้อยละ 82 ของบริษัทวิจัยคิมาร์ จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2515 และ 2516 ตามลำดับ และร้อยละ 53 ของการสำรวจของสำนักงานข่าวสารอเมริกันในปี พ.ศ. 2514 ที่ได้ให้คำตอบว่ารับฟังวิทยุเป็นประจำทุกวัน⁴³ ผลการสำรวจของบริษัทคิมาร์ ปี พ.ศ. 2515 ปรากฏว่าร้อยละ 96 ของครัวเรือนที่รับการสัมภาษณ์มีเครื่องรับวิทยุไว้ในครอบครอง และร้อยละ 52 ของครัวเรือนที่รับการ

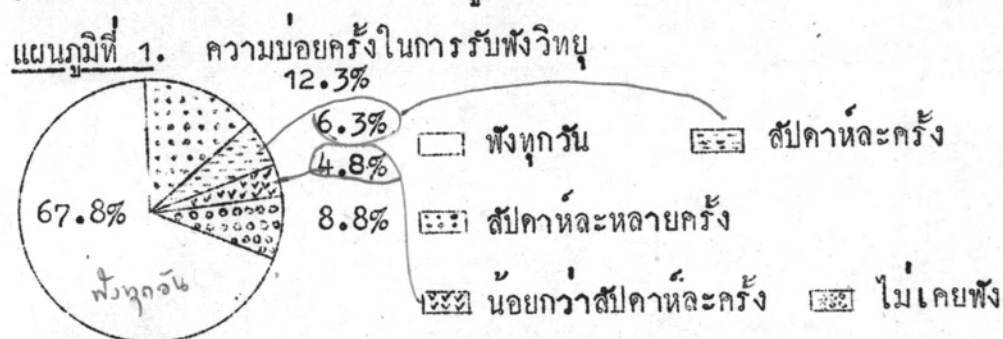
⁴²ศิริชัย ศิริกายะ, เรื่องเดิม, p. 6.

⁴³Ibid.

สัมภาษณ์มีสื่อประเภทวิทยุอย่างเดียว ทำให้เชื่อได้ว่าวิทยุเป็นสื่อมวลชนที่สามารถเข้าถึงประชาชนในภาคเหนือได้มากที่สุด

จากการศึกษาถึงพฤติกรรมในการรับฟังวิทยุของประชากรในตำบลท่าช้างนครและตำบลหนองหล่ม พบว่า เป็นไปในลักษณะเดียวกับที่ได้มีผู้อื่นศึกษาวิจัยมาแล้ว นั่นคือ วิทยุจะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชากรในเขตวิจัยเป็นอย่างมาก จากการสัมภาษณ์ถึงการรับฟังวิทยุของประชากรตัวอย่างปรากฏว่ามีผู้ให้คำตอบว่า เคยรับฟังวิทยุเป็นจำนวนสูงถึงร้อยละ 91.2 และสำหรับผู้ที่มิเคยรับฟังวิทยุไว้ในครอบครัวมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 8.6

สำหรับความบ่อยครั้งในการฟังวิทยุ นั้น ผู้รับการสัมภาษณ์ที่ให้คำตอบว่ารับฟังวิทยุทุกวันมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 67.8 รองลงมาได้แก่ ผู้ที่ให้คำตอบว่ารับฟังวิทยุสัปดาห์ละหลายครั้งมีจำนวนร้อยละ 12.3 (ตามแผนภูมิที่ 1.)

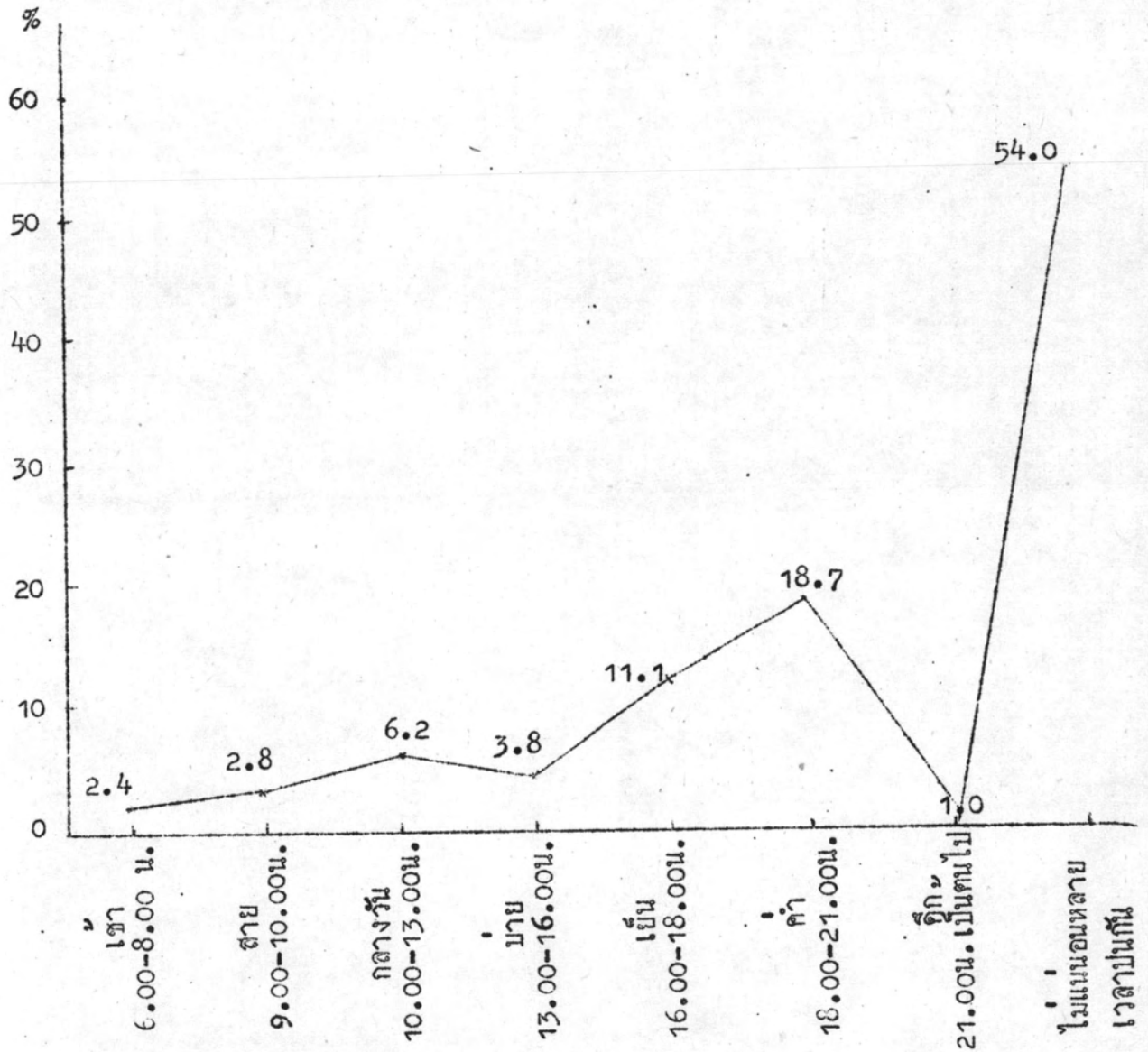
การที่วิทยุเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้มาก ก็เนื่องจากเหตุผลที่ว่าวิทยุเป็นสื่อที่ทุกคนอาจเป็นเจ้าของได้ไม่ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้เครื่องรับวิทยุมีราคาถูกลงที่คนทั่ว ๆ ไปจะหาไว้ในครอบครองได้ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจึงมีโอกาสใช้สื่อมวลชนประเภทนี้ได้มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ นอกจากนั้นการรับฟังวิทยุไม่ต้องใช้ความเคร่งเครียดเหมือนกับการใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ การศึกษาก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการเปิดรับสื่อประเภทวิทยุแต่อย่างใด ดังนั้นวิทยุจึงเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบทคนมีฐานะยากจน การศึกษาต่ำ และอยู่ในท้องถิ่นที่ทุรกันดารห่างไกล แต่ก็ยังมีจำนวนผู้ใช้สื่อวิทยุเป็นจำนวนมาก จึงเป็นเครื่องช่วยยืนยันถึงความสามารถของสื่อวิทยุในการเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงทุกหนทุกแห่ง

เวลาในการรับฟังวิทยุ ในเขตที่ทำการวิจัยนั้น เครื่องรับวิทยุของประชากรทั่ว

ไปจะสามารถรับฟังวิทยุได้จากสถานีในท้องถิ่นของตนเท่านั้น คือ จากสถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดลำปาง และสถานีวิทยุเสียงจากค่ายสุรศักดิ์มนตรี ซึ่งทั้ง 2 สถานีดังกล่าวนี้ เริ่มเปิดสถานีเวลา 6.00 และปิดสถานีประมาณเวลา 23.00 น. ยกเว้นผู้ที่มิฐานะคือ อาจมีเครื่องรับวิทยุอย่างอื่นที่สามารถรับรายการจากสถานีของจังหวัดไกล ๆ เช่น กรุงเทพฯ ได้ แต่ก็มิเป็นส่วนน้อยจากการวิจัยถึงเวลาที่ใช้ในการรับฟังวิทยุ นั้น ปรากฏว่าผู้รับ การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะมีการรับฟังวิทยุเป็นเวลาที่ไม่นานอน ซึ่งหมายถึงว่าเขาสะดวก หรือต้องการฟัง เวลาใดก็เปิดฟังไม่สะดวกหรือไม่ต้องการฟังก็ไม่ฟัง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความ พยายามของแต่ละบุคคล สำหรับผู้ที่ให้คำตอบว่ามีการรับฟังวิทยุเป็นเวลาที่ไม่นานอนนั้น มี จำนวนร้อยละ 54.0 และเวลาแน่นอนที่มีผู้รับฟังเป็นจำนวนมาก คือเวลาเย็นและหัวค่ำ มีผู้ฟังทั้งสองเวลารวมกันจำนวนร้อยละ 29.8 ทั้งนี้เนื่องจากประชากรในเขตวิจัยประกอบ อาชีพเกษตรกรรมเป็นงานหลัก หลังจากที่ต้องเหน็ดเหนื่อยจากงานประจำวันแล้ว ในช่วง เวลาเย็นและหัวค่ำจะเป็นเวลาพักผ่อนเพื่อให้ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงานด้วยการ ฟังวิทยุเพื่อความบันเทิงและความรอบรู้ จึงทำให้มีผู้ฟังวิทยุในช่วง เวลาดังกล่าวมากกว่าช่วง เวลาอื่น ๆ รองลงมาเป็นช่วง เวลากลางวันมีผู้ฟังวิทยุเป็นประจำร้อยละ 6.2 อาจเนื่องจากช่วงเวลานี้เป็นเวลาที่รับประทานอาหารกลางวัน อาจมีผู้ใช้เวลาในช่วง นี้เปิดฟังวิทยุพร้อม ๆ ไปด้วยกับการรับประทานอาหาร ซึ่งนอกจากจะเป็นการพักผ่อนเมื่อย ล้าในการทำงานมาตั้งแต่เช้าแล้ว การฟังวิทยุก็ยังไม่ทำให้ต้องเสียเวลาอีกด้วย สำหรับ ช่วงเวลาเช้าและคึกมีจำนวนผู้รับฟังวิทยุเป็นประจำน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากเวลาเช้าเป็น เวลาที่คนส่วนใหญ่ต้องออกไปประกอบอาชีพของตน และเวลาคึกก็เป็นเวลาที่ควรที่จะพักผ่อนเอาแรงไว้ประกอบการงานในวันรุ่งขึ้นต่อไป จึงทำให้มีผู้รับฟังวิทยุในช่วง เวลาดังกล่าว น้อยมาก จากแผนภูมิที่ 2 แสดงเวลารับฟังวิทยุ จะเห็นได้ชัดว่าจำนวนร้อยละของผู้รับฟัง ในเวลาเช้ามืดเพียงเล็กน้อย เพิ่มสูงขึ้นบ้างในเวลากลางวัน และตั้งแต่เวลาบ่ายเป็นต้น ไป จำนวนร้อยละของผู้ฟังจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงเวลาค่ำ และหลังจากเวลาค่ำจะลด ค่าลงอย่างรวดเร็ว

แผนภูมิที่ 2 เวลาในการรับฟังวิทยุ

หมายเหตุ ไม่รวมผู้ที่ให้คำตอบว่า "ไม่เคยรับฟังวิทยุ"

ความสนใจในรายการวิทยุ จากข้อซักถามถึงความพอใจของผู้รับสารสัมพันธ์ที่มีต่อรายการต่าง ๆ ทางวิทยุ นั้น จากตารางที่ 7 ปรากฏว่าผู้รับสารสัมพันธ์ส่วนใหญ่ฟังรายการข่าวรัฐบาล และข่าวท้องถิ่นมีจำนวนมากกว่ารายการอื่น ๆ คือ ร้อยละ 44.3 รองลงมาเป็นผู้ที่ให้คำตอบว่าไม่มีรายการประจำซึ่งหมายถึงผู้ที่ไม่ได้สนใจฟังรายการอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นพิเศษมีจำนวนรองลงมาร้อยละ 39.4 สำหรับรายการเพลงลูกทุ่งมีผู้ฟังร้อยละ 5.9 และละครวิทยุร้อยละ 4.5 สำหรับรายการเกษตรกรรมมีเพียงร้อยละ 1.4 เท่านั้น

ตารางที่ 7 จำนวนผู้ที่สนใจฟังรายการวิทยุประเภทต่าง ๆ

รายการวิทยุ	ร้อยละ
ข่าวรัฐบาล ข่าวท้องถิ่น	44.3
ไม่มีรายการประจำ	39.4
เพลงลูกทุ่ง	5.9
ละครวิทยุ	4.5
เกษตรกรรม	1.4
เพลงประเภทอื่น ๆ	1.0
รายการอื่น ๆ	3.5
รวม	100.0 (287)*

หมายเหตุ * ไม่รวมผู้ที่ให้คำตอบว่า "ไม่เคยรับฟังวิทยุ"

ตัวเลขแสดงจำนวนผู้ที่รับฟังข่าวรัฐบาลข่าวท้องถิ่น เมื่อพิจารณาแล้วจะเป็นตัวเลขที่ทำให้คิดว่าผู้รับสารสัมพันธ์ชอบฟังรายการข่าว แต่จากการสังเกตอย่างใกล้ชิดของ

เจ้าหน้าที่โครงการลำปาง⁴⁴ พบว่าชาวตำบลห้างฉัตรและตำบลหนองหล่มชอบฟังข่าว
 รัฐบาลและข่าวท้องถิ่นพอสมควรเท่านั้นเอง ที่รับฟังข่าวรัฐบาลก็เนื่องจากเป็นรายการ
 ภาคบังคับซึ่งสถานีวิทยุต่าง ๆ ต้องถ่ายทอดจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
 พร้อมกันหมด และที่มักจะทำให้คำตอบว่าสนใจฟังรายการข่าวนั้นก็เนื่องจากมีความเข้าใจว่า
 จะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าตนเป็นผู้ที่ฉลาดทันต่อเหตุการณ์ แต่รายการวิทยุที่ชาวตำบล
 ห้างฉัตรและตำบลหนองหล่มนิยมฟังกันมาก ก็คือ รายการเพลงลูกทุ่งและละครวิทยุ สำหรับ
 รายการเกษตรกรรมซึ่งเป็นรายการที่มีประโยชน์โดยตรงต่อสังคมเกษตรกรรมนั้น เป็นที่
 น่าสังเกตว่ามีผู้สนใจฟังกันน้อยมาก อาจเนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น การจกักรายการ
 ที่ไม่น่าสนใจฟัง หรือมีขณะนั้นก็จกัในช่วงเวลาที่มีผู้รับฟังน้อย

2. โทรทัศน์

โทรทัศน์นับได้ว่าเป็นสื่อที่มีข้อจำกัดมากกว่าวิทยุ อาทิเช่น มีราคาแพง ผู้ที่จะเป็น
 เจ้าของได้ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ประกอบกับการจะรับชมโทรทัศน์ได้ต้องอาศัย
 ไฟฟ้า ดังนั้นในชนบทที่ทางไกลประชาชนมักจะไม่มีโอกาสรับชมโทรทัศน์เพราะประชากร
 ในชนบทส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ค่ำรงชีพอยู่ด้วยความยากลำบาก โทรทัศน์จึงไม่ใช่สิ่งจำเป็น
 สำหรับเขาเหล่านั้น เพราะเป็นสิ่งเกินความสามารถที่จะเป็นเจ้าของได้ ประกอบกับใน
 ชนบทที่ทางไกลมักจะยิ่งไม่มีไฟฟ้าเข้าไปได้ถึง นอกจากนั้นการจกัตั้งสถานีโทรทัศน์เป็นสิ่งที
 ยากลำบากกว่าการจกัตั้งสถานีวิทยุ เนื่องจากจำเป็นต้องใช้ช่างชำนาญการพิเศษจากต่างประเทศ
 มาเป็นผู้ติดตั้ง สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นอุปสรรคขัดขวางการใช้สื่อประเภทโทรทัศน์ของชาวชนบท
 สำหรับในเขตวิชัยนั้น ประชาชนสามารถรับชมโทรทัศน์ได้จากสถานีโทรทัศน์ของ 8 จังหวัด
 ลำปางเพียงแห่งเดียวเท่านั้น

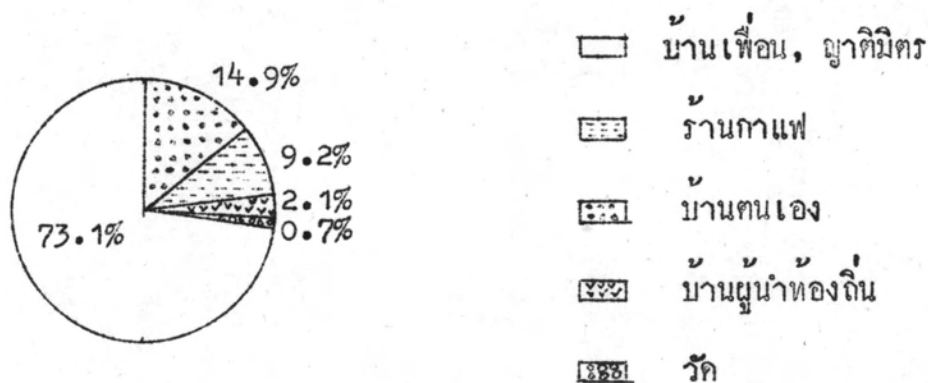
การรับชมโทรทัศน์ จากจำนวนผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด 317 คน มีผู้ให้คำตอบ

⁴⁴น.ส.ทิพากรณ์ สุขาคานนท์, เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยและประเมินผลโครงการลำปาง.

ว่าเคยชมโทรทัศน์มีจำนวนทั้งสิ้น 141 คน คิดเป็นอัตราร้อยละเท่ากับ 44.5 ซึ่งเป็นจำนวนที่ไม่น้อยนักสำหรับเขตชนบท และจำนวนผู้ชมโทรทัศน์ส่วนใหญ่จะเป็นผู้รับการสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตตำบลห่างฉัตร ทั้งนี้เนื่องจากเขตตำบลห่างฉัตรมีไฟฟ้าเข้าไปทั่วถึงเกือบทุกหมู่บ้าน แต่ในตำบลหนองหล่มยังไม่มีไฟฟ้าใช้ นอกจากนั้นในเขตตำบลห่างฉัตรมีจำนวนของผู้ประกอบอาชีพรับราชการ, พ่อค้า, นักธุรกิจ มากกว่าตำบลหนองหล่ม⁴⁵ จึงมีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอที่จะหาซื้อเครื่องรับโทรทัศน์ไว้ชมได้ สำหรับในเขตหนองหล่มนั้นผู้ที่จะมีโทรทัศน์ชมได้จะต้องมีฐานะดีพอที่จะซื้อเครื่องรับโทรทัศน์ และมีเครื่องปั่นไฟใช้เอง การที่ยังมีไฟฟ้าเข้าไปไม่ถึงในเขตตำบลหนองหล่ม ย่อมเป็นข้อจำกัดต่อการใช้สื่อประเภทโทรทัศน์ทำให้ผู้ใช้ประเภทนี้จำนวนไม่มากนัก จากการสัมภาษณ์ปรากฏว่าผู้ที่ให้คำตอบว่าเคยชมโทรทัศน์นั้นส่วนใหญ่จะไม่มีโทรทัศน์เป็นของตนเอง แต่จะอาศัยรับชมจากบ้านเพื่อน บ้านญาติซึ่งมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 73.1 ของผู้ที่เคยรับชมทั้งหมด สำหรับผู้ที่มีโทรทัศน์ภายในบ้านของตนเองมีเพียงร้อยละ 14.9 นอกจากนั้นเป็นผู้ให้คำตอบว่ารับชมจากร้านกาแฟ และบ้านผู้นำท้องถิ่นมีจำนวนร้อยละ 9.2 และ 2.1 ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 3 สถานที่รับชมโทรทัศน์

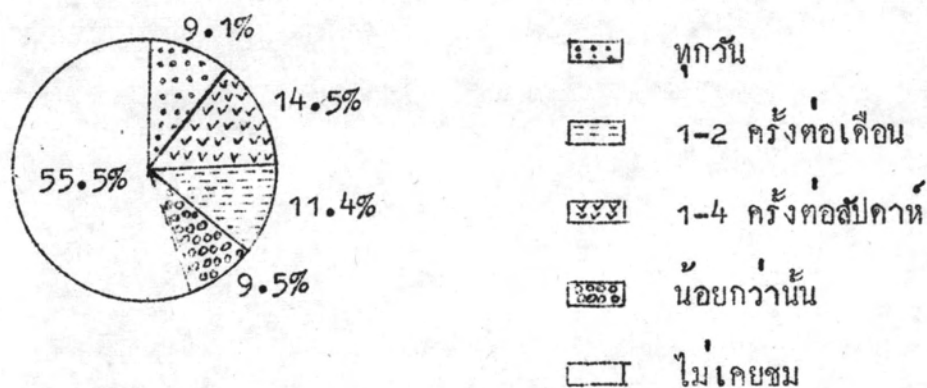

สำหรับความบ่อยครั้งในการรับชมโทรทัศน์นั้น แม้ว่าจะมีผู้ให้คำตอบว่าเคยชมโทร

⁴⁵จากการสำรวจของโครงการลำปาง เมื่อปี พ.ศ.2518.

ทัศน์เป็นจำนวนร้อยละ 44.5 (141 คน) แต่จากจำนวนนี้เป็นผู้ที่รับชมโทรทัศน์ทุกวันเพียงร้อยละ 9.1 เท่านั้น สำหรับจำนวนผู้ชมโทรทัศน์ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์, 1-2 ครั้งต่อเดือน และน้อยกว่า 1-2 ครั้งต่อเดือน มีจำนวนร้อยละ 14.5, 11.4 และ 9.5 ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าการรับชมโทรทัศน์ไม่เป็นนิสัยประจำของประชากรในเขตวิชัย ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดของตัวผู้ชมโทรทัศน์ในค่านฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยให้มีเครื่องรับโทรทัศน์เป็นของตนเอง จึงทำให้ไม่สามารถรับชมโทรทัศน์ได้บ่อยครั้งนัก

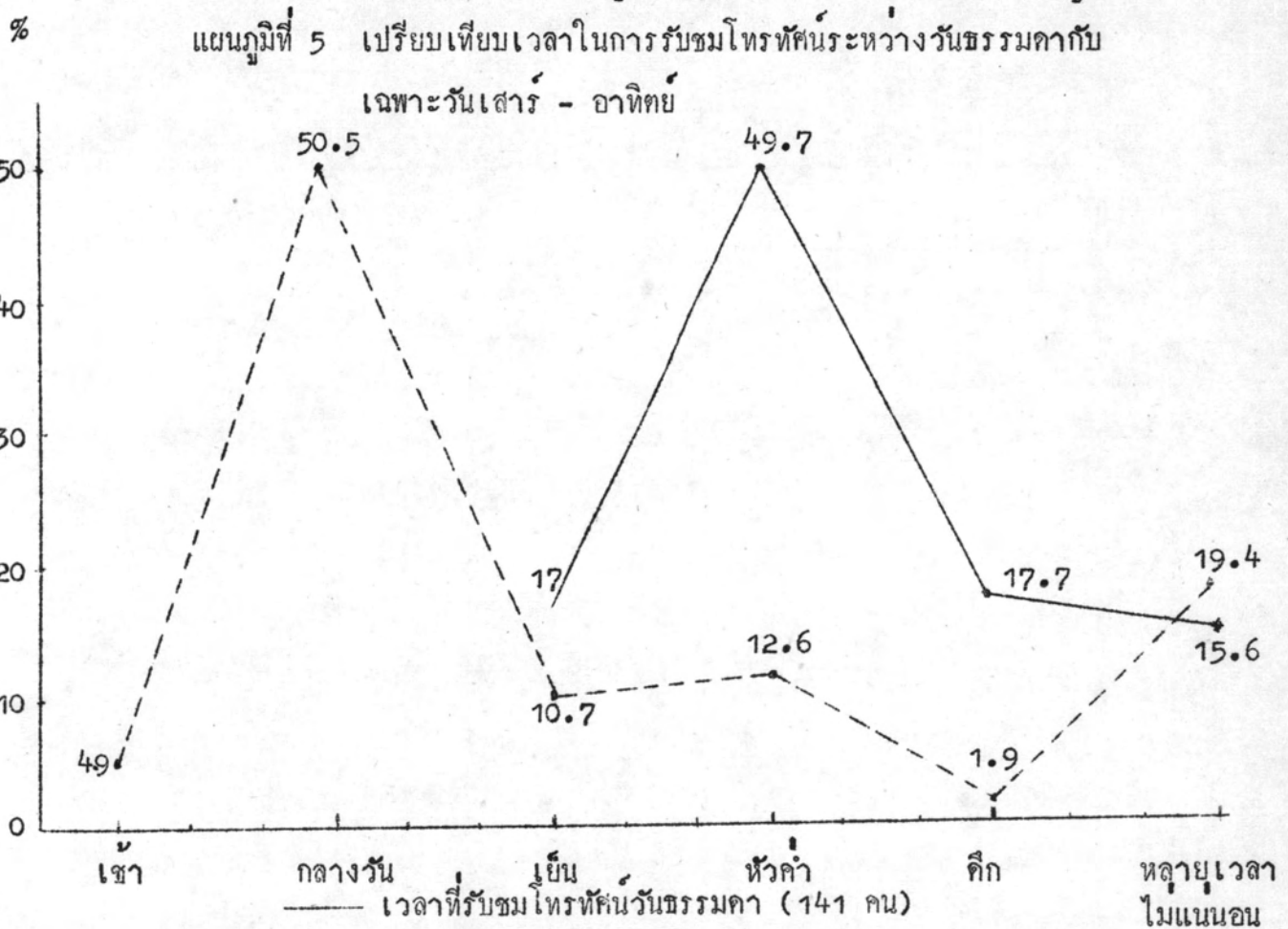
แผนภูมิที่ 4 ความบ่อยครั้งในการรับชมโทรทัศน์

เวลาในการรับชมโทรทัศน์ จากการสัมภาษณ์ถึงเวลาในการรับชมโทรทัศน์ในวันธรรมดา ปรากฏว่าจำนวนผู้รับชมโทรทัศน์จะมีมากที่สุดในช่วงระยะเวลาหัวค่ำเป็นอัตรา ร้อยละ 49.7 ของผู้รับชมทั้งหมด รองลงมาเป็นผู้ที่ให้คำตอบว่ารับชมในเวลาดึกหรือ ร้อยละ 17.7 และเวลาเย็นร้อยละ 17 การที่มีผู้รับชมโทรทัศน์ในเวลาหัวค่ำมากที่สุดนั้น อาจพิจารณาได้ว่าเนื่องจากอาชีพส่วนใหญ่ของประชากรในเขตวิชัย คืออาชีพเกษตรกรกรรม เวลาที่ว่างมากที่สุด คือ เวลาในตอนหัวค่ำ เป็นเวลาที่มีโอกาสพักผ่อน ก็อาจใช้เวลาดังกล่าวในการรับชมโทรทัศน์ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่ได้รับจากการทำงาน สำหรับในเวลาดึกนั้นเป็นเวลาที่ต้องพักผ่อนเอาแรงไว้ประกอบกิจการงานในวันรุ่งขึ้น จึงมีจำนวนผู้รับชมโทรทัศน์ลดน้อยลง กอปรกับการรับชมโทรทัศน์ส่วนใหญ่ต้องอาศัยดูจากบ้านเพื่อนบ้าน จึงไม่เป็นการสะดวกที่จะอยู่ดูถึงเวลาดึก เพราะจะเป็นการรบกวนเจ้าของบ้านมากจนเกิน

ไปนั่นเอง

สำหรับการรับชมโทรทัศน์เฉพาะในวันเสาร์ - อาทิตย์นั้น ปรากฏว่าช่วงระยะเวลาที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่ารับชมเป็นประจำนั้น เป็นเวลากลางวันมากที่สุด คือ มีจำนวนสูงถึงร้อยละ 50.5 สำหรับเวลาที่มีจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 1.9 เท่านั้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในวันหยุด เช่น วันเสาร์ - อาทิตย์นั้นเป็นเวลาที่คนส่วนมากว่างจากกิจการงาน ก็ใช้เวลาว่างดังกล่าวด้วยการชมโทรทัศน์ เพื่อหาความสนุกสนานและความรู้ และเนื่องจากคนส่วนใหญ่จะชมโทรทัศน์ตามบ้านเพื่อนบ้านและญาติมิตร จึงเท่ากับเป็นการไปพบปะเยี่ยมเยียนกัน ทำให้จำนวนผู้ชมโทรทัศน์ในเวลากลางวันมีจำนวนสูง

หมายเหตุ ไม่รวมจำนวนผู้ที่ให้คำตอบว่า "ไม่เคยรับชม และไม่ได้อ่าน"

ความสนใจในรายการโทรทัศน์ จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่าชาวชนบทสนใจรับชมรายการบันเทิงและข่าวกีฬา ซึ่งเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่า รายการดังกล่าวจะไม่ช่วยให้กระบวนการพัฒนาเป็นไปอย่างถูกต้องเลยรายการบันเทิงอาจทำให้ชาวชนบทได้เห็นวิถีชีวิต วิธีการทำงานและค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นไปในแบบอย่างที่ผิดหรือเลวก็ได้ สำหรับข่าวกีฬานั้นส่วนใหญ่แล้วจะหมายถึงกีฬามวยที่มีแต่จะช่วยส่งเสริมการพนันขึ้นต่อเท่านั้น

การดูข่าวและความรู้ที่เป็นประโยชน์อันใดแก่ ชาวความรู้ทางด้านการเกษตรซึ่งมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของชาวชนบทมีผู้ดูจำนวนน้อยมากเพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้น สำหรับข่าวในประเทศซึ่งมีผู้รับชมจำนวนพอสมควรนั้น ก็มักจะไม่ให้สาระประโยชน์ต่อการพัฒนาเท่าใดนักเพราะมักจะเป็นข่าวบุคคลมากกว่าที่จะเป็นข่าวความเคลื่อนไหวอย่างแท้จริงของสังคมปัจจุบัน

ตารางที่ 8 จำนวนผู้ที่สนใจรับชมโทรทัศน์รายการต่าง ๆ

รายการโทรทัศน์	ร้อยละ
ข่าวกีฬา	20.6
ข่าวภายในประเทศ	17.7
ละครโทรทัศน์	15.6
ภาพยนตร์ไทย	12.8
ภาพยนตร์ต่างประเทศ	7.8
รายการเพลง	7.1
รายการเกษตรกรรม	3.5
ข่าวต่างประเทศ	1.4
รายการแมฆาน	0.7
อื่น ๆ	12.8
รวม	100.0 * (141)

หมายเหตุ * ไม่รวมผู้ที่ให้คำตอบว่า "ไม่เคยชมโทรทัศน์"

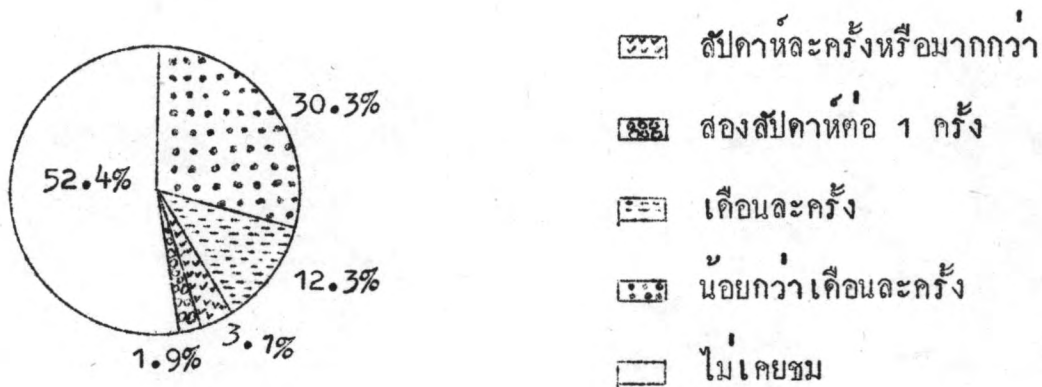
3. ภาพยนตร์

ในการวิจัยครั้งนี้การชมภาพยนตร์จะหมายรวมถึงภาพยนตร์ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ได้
รับชมไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ที่ฉายตามโรงภาพยนตร์หรือภาพยนตร์กลางแปลงที่หน่วยฉาย
ภาพยนตร์เคลื่อนที่นำเข้ามาฉายในหมู่บ้าน ภาพยนตร์นั้นไม่ว่าจะเป็นการสร้างขึ้นมาเพื่อ
ความบันเทิงหรือเพื่อเป็นประโยชน์ทางการให้ความรู้แก่ผู้ชมก็ตามที่ ย่อมจะมีอิทธิพลต่อผู้
ชมในการลอกเลียนแบบอย่างจากภาพยนตร์ที่ตนชมมากหรือน้อยต่างกันไป ซึ่งทั้งนี้ย่อมขึ้น
อยู่กับชนิดและประเภทของภาพยนตร์นั้น ๆ การศึกษาถึงพฤติกรรมในการชมภาพยนตร์ของ
ชาวชนบทก็เพื่อต้องการทราบว่าชาวชนบทใช้สื่อมวลชนประเภทนี้มากน้อยเพียงใด อันจะ
เป็นประโยชน์ในการจะใช้สื่อประเภทนี้ให้เหมาะสมต่อการเผยแพร่ข่าวสารที่จะช่วยใน
การพัฒนาชนบทโดยผ่านสื่อดังกล่าวนี้

การชมภาพยนตร์ สำหรับพฤติกรรมในการชมภาพยนตร์นั้นปรากฏว่าผู้รับการ
สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะเคยชมภาพยนตร์ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ 69.7 แต่เนื่องจากสภาพหมู่บ้านตามชนบทที่ห่างไกลตัวเมืองนั้นย่อมเป็นอุปสรรคต่อการชมภาพยนตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวชนบทส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม โอกาสที่จะเข้าไปรับชมภาพยนตร์ภายในเมืองนั้นเป็นไปได้น้อย เนื่องจากต้องประกอบภาระงานของตน สำหรับในเขตวิจัยนี้ไม่มีโรงภาพยนตร์ในเขตอำเภอทางฉัตร หากจะชมภาพยนตร์ก็ต้องไปชมในตัวเมืองลำปาง ดังนั้นโอกาสที่ชาวตำบลทางฉัตรและตำบลหนองหล่มจะได้รับชมภาพยนตร์จึงมักเป็นเวลาที่หน่วยฉายภาพยนตร์เคลื่อนที่นำภาพยนตร์เข้ามาฉายภายในหมู่บ้านเพื่อโฆษณาขายสินค้า หรือภาพยนตร์ที่ทางหน่วยงานมีจัดฉายขึ้นเพื่อต้องการให้ประชากรในชนบทมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสาธารณสุขซึ่งภายในเวลาดากลางคืน ผู้ที่ว่างจากการประกอบกิจการงานจึงจะมีโอกาสชม และเนื่องจากหน่วยฉายภาพยนตร์เคลื่อนที่ดังกล่าวเข้ามาตามหมู่บ้านต่าง ๆ ไม่บ่อยครั้งนัก ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงมักจะได้ชมภาพยนตร์กันนาน ๆ ครั้ง จากการสำรวจในครั้งนี้พบว่าผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนมากจะชมภาพยนตร์น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง (หมายถึงอาจจะหลาย ๆ เดือนได้ชมสักครั้ง) เป็นจำนวนสูงที่สุด

คือ ร้อยละ 52.4 ในขณะที่มีผู้ให้คำตอบว่าชมภาพยนตร์เดือนละครั้งร้อยละ 12.3 ชมภาพยนตร์สองสัปดาห์ต่อครั้งร้อยละ 1.9 และชมภาพยนตร์สัปดาห์ละครั้งหรือมากกว่าเป็นอัตรา ร้อยละ 3.1

แผนภูมิที่ 6 ความบ่อยครั้งในการชมภาพยนตร์

ชนิดและประเภทของภาพยนตร์ที่ชอบชม โดยทั่ว ๆ ไปแล้วชาวชนบทมักจะนิยมชมภาพยนตร์ไทยมากกว่าภาพยนตร์ชนิดอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องจากเนื้อหาของภาพยนตร์ไทยมักจะเป็นเรื่องง่ายสนุกสนานเข้าใจง่ายกว่าภาพยนตร์ต่างประเทศ นอกจากนั้นความนิยมในตัวผู้แสดงก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะชาวชนบทจะมีความรู้สึกว่าสักวันหนึ่ง เขาอาจมีโอกาสดูพบกับผู้แสดงภาพยนตร์เหล่านั้น เพราะเป็นคนไทยด้วยกันทำให้มีความผูกพันมากกว่าการชมภาพยนตร์ต่างประเทศ จากการสัมภาษณ์ปรากฏว่าผู้รับการสัมภาษณ์ที่เคยชมภาพยนตร์นั้นร้อยละ 75.1 ให้คำตอบว่าชมภาพยนตร์ไทย รองลงมาจะเป็นผู้ที่นิยมชมภาพยนตร์หลาย ๆ ชนิดละกันไป จำนวนร้อยละ 18.1 สำหรับประเภทของภาพยนตร์ที่ชอบชมนั้นจะเป็นภาพยนตร์ชีวิตมากกว่าประเภทอื่น ๆ รองลงมาเป็นภาพยนตร์ตลกและภาพยนตร์ผจญภัย การที่ภาพยนตร์ชีวิตได้รับความนิยมจากผู้ชมเหนือกว่าภาพยนตร์ประเภทอื่น ๆ ก็เนื่องจากภาพยนตร์ชีวิตมีอิทธิพลในการเหนี่ยวนำใจผู้ชมให้มีความรู้สึกนึกคิดคล้ายคลึงไปกับเนื้อหาของเรื่อง และมักจะมีทั้งบทรัก บทโศกคลั่งเคล้ากันไป จึงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมได้ดีกว่าภาพยนตร์ประเภทอื่น ๆ

ตารางที่ 9 จำนวนผู้ที่ชอบชมภาพยนตร์ชนิดต่าง ๆ

ชนิดของภาพยนตร์	ร้อยละ
ไทย	75.1
หลายชนิดคละกันไป	18.0
ฝรั่ง	5.0
อินเดีย	0.9
จีน	0.9
รวม	100.0 (221)*

หมายเหตุ • ไม่รวมจำนวนผู้ที่ไม่เคยชมภาพยนตร์
ตารางที่ 10 จำนวนผู้ที่ชอบชมภาพยนตร์ประเภทต่าง ๆ

ประเภทของภาพยนตร์	ร้อยละ
ภาพยนตร์ชีวิต	45.2
ภาพยนตร์ตลก	24.4
ภาพยนตร์ผจญภัย	13.6
ภาพยนตร์สารคดี	3.2
ภาพยนตร์สืบสวน	2.3
ภาพยนตร์เพลง	1.8
ภาพยนตร์ผี	1.4
ภาพยนตร์การ์ตูน	0.9
อื่น ๆ	7.2
รวม	100.0 (221)*

หมายเหตุ • ไม่รวมจำนวนผู้ที่ไม่เคยชมภาพยนตร์

4. หนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีความสำคัญไม่ใช่น้อย การอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำจะช่วยให้มีความรอบรู้ในเหตุการณ์รอบ ๆ ตัว ทำให้เป็นผู้ที่มีความคิดอ่านทันสมัย ทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวของสังคม จากรายงานการสำรวจข้อมูลพื้นฐานในเขตโครงการชนบท ลุ่มน้ำแม่กลองพบว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อชนบทรองลงมา จากวิทยุ⁴⁶ แต่อย่างไรก็ตามความสามารถในการเข้าถึงประชาชนของสื่อมวลชนประเภทนี้มีขอบเขตจำกัด เนื่องจากจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะผู้ที่อ่านหนังสือทุกชนิดได้เข้าใจนั้นต้องเป็นผู้ที่มีการศึกษาพอสมควร และเป็นที่ทราบกันดีว่าในสังคมชนบทนั้น การศึกษาของประชากรส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น บางคนเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้ว แต่ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ก็มี กอปรกับเมื่อเรียนจบออกจากโรงเรียนแล้ว ก็ไม่ค่อยได้ใช้วิชาความรู้ที่เรียนมา ทำให้ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ซึ่งปรากฏให้เห็นอยู่บ่อย ๆ ในเขตตำบลท่าฉัตรและตำบลหนองหล่มนั้น ทางราชการได้พยายามปลุกฝังให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่านหนังสือ โดยพยายามจัดให้มีห้องสมุดและสถานที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านทั่ว ๆ ไป (มีลักษณะเป็นศาลา) แต่จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าศาลาสำหรับอ่านหนังสือพิมพ์เหล่านั้นโดยเฉพาะในเขตหนองหล่ม มักจะไม่มีหนังสือพิมพ์ให้ประชาชนอ่าน หรือหากมีก็เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเก่า ๆ ซึ่งไม่มีใครสนใจ และชาวบ้านตำบลหนองหล่มส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยสนใจอ่านหนังสือพิมพ์นัก

สำหรับพฤติกรรมในการอ่านหนังสือพิมพ์ของประชากรตัวอย่างครั้งนี้ พบว่าผู้ที่

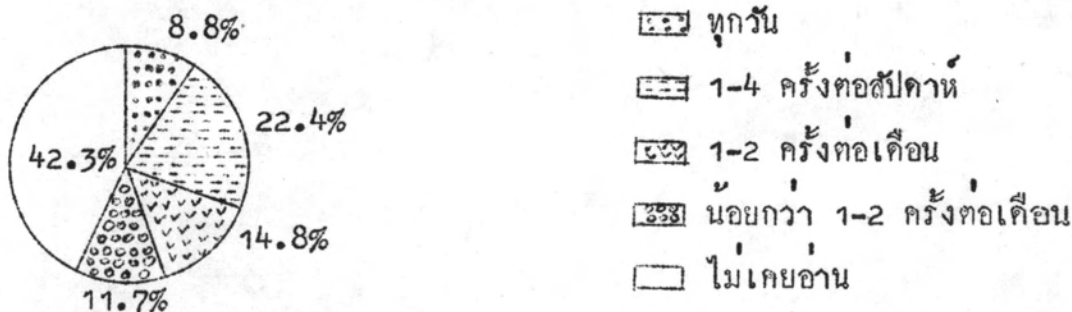
⁴⁶โครงการพัฒนาชนบทลุ่มน้ำแม่กลอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, รายงานการสำรวจข้อมูลพื้นฐานในเขตโครงการพัฒนาชนบท ลุ่มน้ำแม่กลอง พ.ศ.2517 (พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2519), หน้า 404.

ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์มีจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด และผู้ที่ให้คำตอบว่าอ่านหนังสือพิมพ์รายวันทุกวันมีเพียงร้อยละ 8.8 เท่านั้น ซึ่งสถาบันประชากรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เคยทำการศึกษาและไต่ถามในทำนองเดียวกันนี้ คือ พบว่าบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทเกือบครึ่งหนึ่งไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์เลย มีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวัน⁴⁷ การที่เป็นเช่นนี้ก็ควยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาแล้วคือ เนื่องจากมีการศึกษาเข้ามาเป็นข้อจำกัด ประชากรส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับประถมปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 ซึ่งอ่านหนังสือได้ไม่แตกฉานเพียงพอ ทำให้ขาดความสนใจที่จะอ่านหนังสือพิมพ์ ประกอบกับสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ไม่ได้เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายโดยทั่ว ๆ ไป ผู้ที่ประสงค์จะอ่านหนังสือพิมพ์ไม่อาจหาซื้อได้ตามร้านค้าทั่ว ๆ ไปในหมู่บ้าน เนื่องจากหนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่พิมพ์ในกรุงเทพฯ การคมนาคมขนส่ง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้หนังสือพิมพ์แพร่กระจายไปได้มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบทที่ห่างไกล การคมนาคมไม่ค่อยสะดวกนักจึงเป็นอุปสรรคหากจะอ่านหนังสือพิมพ์ก็ต้องไปอ่านที่สถานที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และหากอยู่ไกลจากบ้านของตนก็มักจะไม่ไปอ่าน ทำให้จำนวนผู้อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำมีจำนวนน้อย สำหรับผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ มีร้อยละ 22.4, 1-2 ครั้งต่อเดือนร้อยละ 14.8 และน้อยกว่า 1-2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 11.7 หากหนังสือพิมพ์รายวันสามารถเข้าไปถึงในชนบทได้ทั่วถึงแล้ว ก็เชื่อแน่ว่าจำนวนผู้อ่านหนังสือพิมพ์ในชนบทจะต้องทวีจำนวนมากขึ้นอย่างแน่นอน

แผนภูมิที่ 7 ความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์

⁴⁷ศิริชัย ศิริกาณะ, เรื่องเดิม, หน้า 22.

ตารางที่ 11 จำนวนผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันจำแนกตามหนังสือพิมพ์รายวันที่อ่านครั้งสุดท้าย

หนังสือพิมพ์รายวัน	ร้อยละ
ไทยรัฐ	62.3
ไทยลานนา	12.6
เดลินิวส์	2.7
เสียงเกษตรกร	2.7
บ้านเมือง	1.6
คนเมือง	0.5
อื่น ๆ	6.6
จำไม่ได้	10.9
รวม	100.0 (183)*

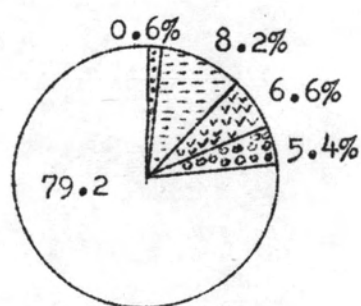
หมายเหตุ • ไม่รวมจำนวนผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์

นิตยสารและหนังสือเล่ม

การอ่านนิตยสารและหนังสือเล่ม พฤติกรรมในการอ่านนิตยสาร (รายเดือน, รายสัปดาห์) และหนังสือเล่มของประชากรในตำบลทางนิตร์และตำบลหนองหล่มนั้น ปรากฏว่าส่วนใหญ่แล้วจะไม่เคยอ่านทั้งนิตยสารและหนังสือเล่ม ซึ่งมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 79.2 และ 66.6 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านิตยสารและหนังสือเล่มไม่ใช่สื่อที่แพร่หลายในสังคมชนบท อันเนื่องจากเหตุผลประการเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ นั่นก็คือ การใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์นั้นจำเป็นต้องการความรู้เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ผู้ที่ได้รับการศึกษาจะสามารถอ่านหนังสือ

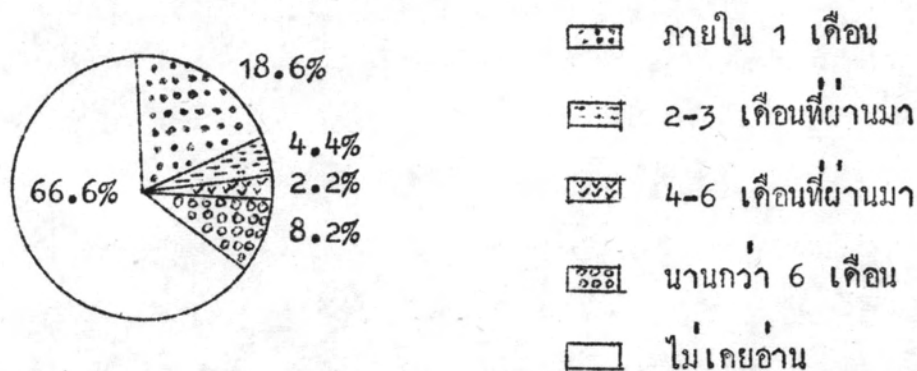
ชนิดและประเภทต่าง ๆ ได้เข้าใจ แต่ชาวชนบทส่วนใหญ่มีการศึกษาคำ การศึกษาเพียง
แค่ระดับประถมศึกษาไม่ได้ช่วยให้มีความแตกฉานในการอ่านหนังสือแต่อย่างใด การไม่รู้
หนังสือจึง เป็นอุปสรรคอันสำคัญยิ่งต่อการ เปิดรับสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ สำหรับผู้รับการสัมภาษณ์
ที่อ่านนิตยสารทุกวันมีเพียงร้อยละ 0.6 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด และผู้ที่อ่านหนังสือเล่ม
ครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่แล้วมีจำนวนร้อยละ 18.6 การคมนาคมมีส่วนสัมพันธ์ต่อการ
แพร่กระจายของสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ความห่างไกลจากตัวเมืองและการคมนาคมที่ไม่สะดวก
ก็เป็นสิ่งจำกัดการแพร่กระจายของสื่อประเภทสิ่งพิมพ์รองลงมาจากปัจจัยทางด้านการศึกษา
รวมทั้งอาชีพของประชากรในเขตวิชัยมีส่วนไม่ช่วยสนับสนุนพฤติกรรมในการอ่านนิตยสาร
และหนังสือเล่ม ทั้งนี้เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ไม่ไ้ชนกับบริหารหรือมีอาชีพที่ต้อง เกี่ยว
ข้องกับสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ แต่เป็นประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่
ซึ่งมักจะไม่ค่อยสนใจในการค้นหาความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ จากตำรา หรือสนใจต่อความ
รู้รอบตัวมากนัก จึงทำให้ความสนใจต่อสื่อประเภทสิ่งพิมพ์มีน้อย ต่างกับวิทยุเมื่อเปิดเครื่อง
รับก็สามารถหาความรู้ความบันเทิงได้อย่างง่ายดาย คุณสมบัติต่าง ๆ เหล่านี้จึงทำให้วิทยุ
เป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงประชาชนในชนบทมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนประเภท
อื่น ๆ ในเขตวิชัย

แผนภูมิที่ 8 ความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสาร

- ทุกวัน
- 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์
- 1-2 ครั้งต่อเดือน
- น้อยกว่า 1-2 ครั้งต่อเดือน
- ไม่เคยอ่าน

แผนภูมิที่ 9 ระยะเวลาในการอ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้าย

ประเภทของหนังสือเล่มที่อ่านครั้งสุดท้าย หนังสือนวนิยายส่วนใหญ่แล้วจะให้ความสนใจมากกว่าสาระประโยชน์อย่างแท้จริงบางขณะก็เป็นการมอมเมาให้ผู้อ่านหลงเคลิบเคลิ้มตามไป จึงแทบจะไม่มีประโยชน์ในการพัฒนาสังคมแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ในด้านการผ่อนคลายอารมณ์จากความเคร่งเครียดดึงตัวเองไปสู่โลกแห่งจินตนาการ จากผลการสำรวจปรากฏว่าผู้รับการสัมภาษณ์ที่ให้คำตอบว่า เคยอ่านหนังสือเล่มนั้นส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือประเภทนวนิยายมากกว่าประเภทอื่น ๆ ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 22.6 และหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยจำนวนร้อยละ 19.8 การที่มีจำนวนผู้ให้คำตอบว่าได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยเป็นจำนวนสูงพอสมควรเช่นนี้ เนื่องจากในจำนวนผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดมีผู้สื่อข่าวสาธารณสุขรวมอยู่ด้วย ซึ่งผู้สื่อข่าวสาธารณสุขเหล่านี้เป็นผู้ที่ได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข จึงย่อมต้องเคยอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยที่ได้รับแจกเมื่อคราวเข้ารับการอบรม กอปรกับในเขตวิจัยเป็นเขตโครงการทดลองในการปฏิบัติงานค่านอนามัยของโครงการลำปาง ซึ่งย่อมจะต้องมีการแจกจ่ายเอกสารต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนามัย จึงเป็นผลให้มีผู้เคยอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยเป็นจำนวนสูง ซึ่งต่างกับชนบทโดยทั่ว ๆ ไปที่มักจะไม่ค่อยสนใจในเรื่องสุขภาพอนามัยมากนัก สำหรับหนังสือที่เกี่ยวกับการเมืองมีผู้สนใจอ่านเพียงร้อยละ 4.7 เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวชนบทยังไม่ให้ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเท่าที่ควร ในการที่รัฐบาลปลุกฝังจิตสำนึกพื้นฐานทางการเมืองให้แก่ประชาชนแล้ว ก็น่าจะได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนสนใจในเรื่องการเมือง เพื่อสอนให้เขาได้ตระหนักถึงหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อประเทศชาติในฐานะของประชาชนคนหนึ่ง

หนังสือพิมพ์รายวันที่อ่านครั้งสุดท้าย เมื่อพิจารณาถึงหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ในเขตชนบท ปรากฏว่าไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีผู้ให้คำตอบว่าอ่านครั้งสุดท้ายมากกว่าหนังสือพิมพ์ชนิดอื่น ๆ คือ มีถึงร้อยละ 62.3 ของจำนวนผู้อ่านหนังสือพิมพ์ทั้งหมด ในขณะที่ผู้ให้คำตอบว่าอ่านหนังสือพิมพ์ไทยลานนาซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่นนั้นเพียงร้อยละ 12.6 และหนังสือพิมพ์เสียงเกษตรกรซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์สำหรับชาวเกษตรกร แต่กลับมีผู้สนใจอ่านเพียงร้อยละ 2.7 เท่านั้น เท่า ๆ กับหนังสือพิมพ์เคลวินาส์ แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่นและหนังสือพิมพ์ที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ ได้รับความนิยมน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ที่มาจากกรุงเทพฯ ที่เป็นเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์นั้นต้องการทราบความเคลื่อนไหวภายในกรุงเทพฯ หรือข่าวคราวที่แปลก ๆ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่อยู่ในเขตวิสัยส่วนมากจะไม่เคยลงมากกรุงเทพฯ ดังนั้นการอ่านหนังสือพิมพ์ที่มาจากกรุงเทพฯ จึงเป็นโอกาสที่จะทำให้เขาเหล่านั้นได้รู้จักกรุงเทพฯ มากยิ่งขึ้น และได้ทราบความเป็นไปในนครหลวงของประเทศ จากการสนทนาซักถามเพิ่มเติมจากแบบสอบถามทำให้ทราบว่าเนื้อหาสาระที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่อ่านมักจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับคอสมันบันเทิงและสังคมมากกว่าจะอ่านข่าวคราวความรู้ที่เป็นสาระประโยชน์ ซึ่งการอ่านในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นกรอ่านที่เกิดจากความสนใจในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชน (Human Interest) มากกว่าในฐานะของสาธารณชนหรือผู้ประกอบการอาชีพ (Public and Professional Interest) ความสนใจในลักษณะนี้ประกอบด้วยเนื้อหาที่มีสาระและความจริงจางน้อย ย่อมไม่น่าประโยชน์มาให้ชาวชนบทมากนัก หนังสือพิมพ์ปัจจุบันจึงเป็นเครื่องมือที่สนองความต้องการค่านึกผ่นหย่อนใจและเปลี่ยนบรรยากาศ เช่นเดียวกับวิทยุ

ตารางที่ 12 จำนวนผู้อ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้ายจำแนกตามประเภทของหนังสือที่อ่าน

ประเภทหนังสือ	ร้อยละ
นวนิยาย	22.6
สุขภาพอนามัย	19.8
การศึกษา	12.3
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	9.4
การเมือง	4.7
ประกอบการเรียน	4.7
ประวัติศาสตร์	3.8
ศาสนาและปรัชญา	3.8
วิจารณ์เกี่ยวกับสังคม	2.8
ชีวประวัติ	1.9
อื่น ๆ	14.2
รวม	100.0 (106)*

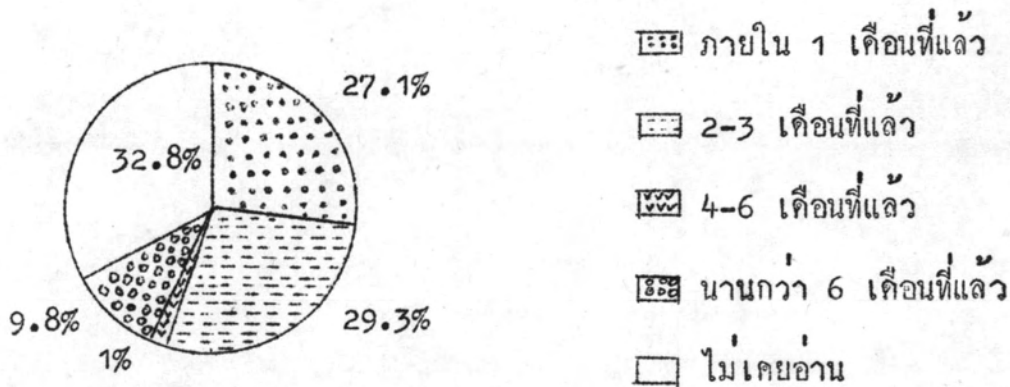
หมายเหตุ . ไม่รวมจำนวนผู้ที่ให้คำตอบว่า "ไม่เคยอ่าน"

6. แผ่นป้ายประกาศ

แผ่นป้ายประกาศนับว่าเป็นสื่อมวลชนที่สำคัญประเภทหนึ่งในชุมชน ทั้งนี้เพราะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้พบเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากแผ่นป้ายประกาศนั้นได้จัดทำไว้อย่างสวยงามมีข้อความหรือคำขวัญที่น่าสนใจ ก็จะมีเรียกร้องความสนใจได้มากยิ่งขึ้น จากการวิจัยพบว่า มีผู้รับการสัมภาษณ์ที่เคยอ่านแผ่นป้ายประกาศเป็นจำนวนร้อยละ 67.2

ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่เคยอ่านแผ่นป้ายประกาศครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่แล้วร้อยละ 27.1 เคยอ่านครั้งสุดท้าย เมื่อ 2-3 เดือนที่แล้วร้อยละ 29.3 สำหรับผู้ที่ไม่เคยอ่านเลยมีร้อยละ 32.8 อย่างไรก็ตามตัวเลขดังกล่าวนี้จะแสดงให้เห็นว่า แผ่นป้ายประกาศเป็นสื่อมวลชนชนิดหนึ่งที่สามารถเข้าถึงประชากรในชนบทได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการจะเผยแพร่ข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ประชากรชนบทในรูปลักษณะของแผ่นป้ายประกาศ ก็ย่อมจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ แผ่นป้ายประกาศส่วนใหญ่นั้นจะมีข้อความที่สั้น ๆ กระชับเข้าใจง่าย ทั้งยังประกอบด้วยภาพที่มีสีสันสวยงาม เป็นการเรียกร้องความสนใจของผู้ดูให้จดจำข้อความในแผ่นป้ายประกาศได้แม่นยำยิ่งขึ้น ประชากรในชนบทแม้จะมีการศึกษาในระดับต่ำก็สามารถอ่านแผ่นป้ายประกาศเหล่านั้นออก เนื่องจากผู้ใช้แผ่นป้ายประกาศเป็นเครื่องมือในการสื่อสารย่อมตระหนักได้ถึงความจำเป็นของประชากรในเขตชนบท ในแง่ของความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

แผนภูมิที่ 10 จำนวนผู้อ่านแผ่นป้ายประกาศจำแนกตามระยะเวลาที่อ่านครั้งสุดท้าย

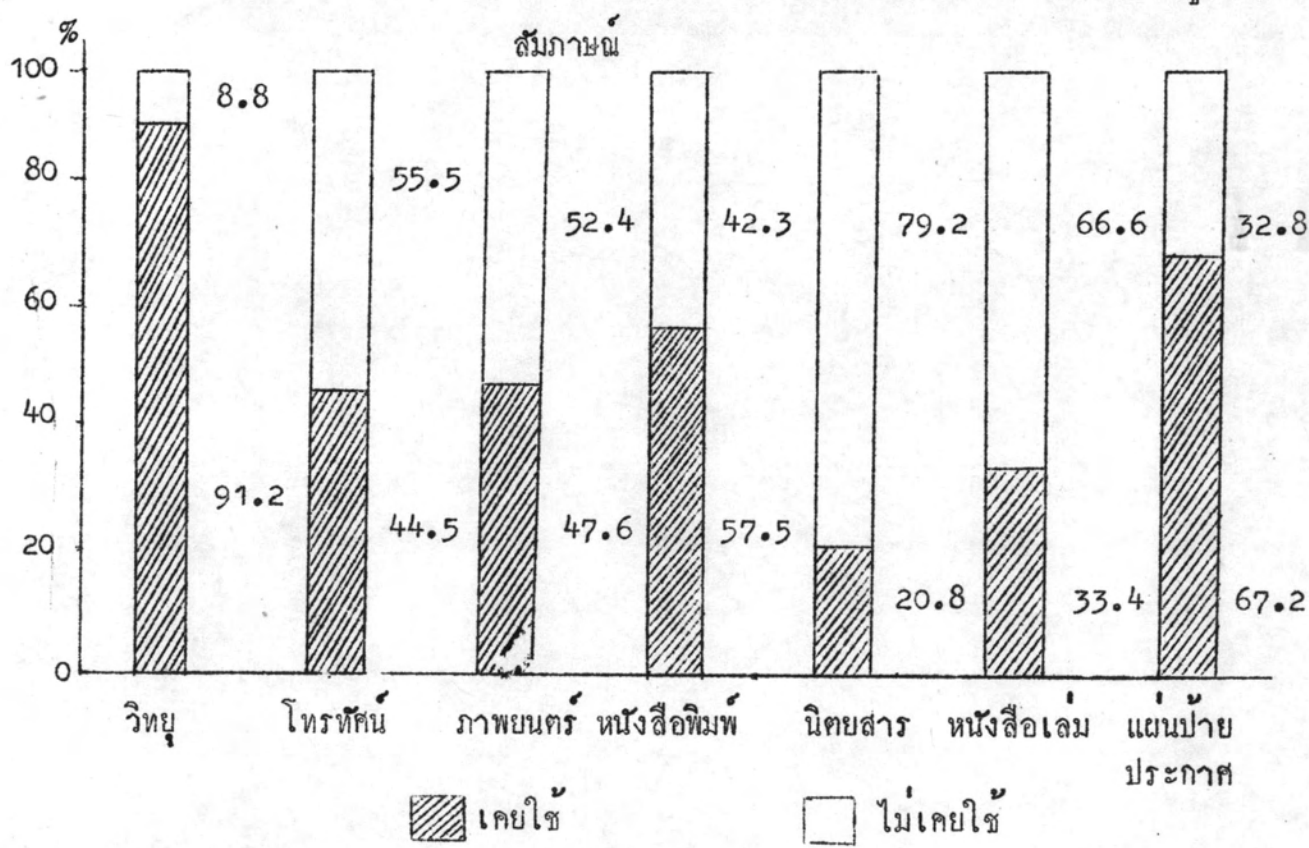

สรุป

เมื่อเปรียบเทียบถึงความสามารถในการเข้าถึงประชากรในชนบทของสื่อมวลชนทั้ง 7 ประเภท ได้แก่ วิทยุ, โทรทัศน์, ภาพยนตร์, หนังสือพิมพ์, นิตยสาร, หนังสือเล่ม และแผ่นป้ายประกาศ พบว่าวิทยุเป็นสื่อประเภทเดียวที่สามารถเข้าถึงประชากรในชนบทได้

มากที่สุด โดยมีผู้ที่รับฟังวิทยุจำนวนสูงถึงร้อยละ 91.2 รองลงมา คือ แผ่นป้ายประกาศ ซึ่งมีจำนวนผู้ใช้สื่อมวลชนประเภทนี้ร้อยละ 67.2 สื่อมวลชนที่มีความสามารถในการเข้าถึงประชากรในชนบทได้น้อยที่สุด คือ นิตยสาร และหนังสือเล่มมีจำนวนผู้ที่เคยอ่านนิตยสารและหนังสือเล่มเพียงร้อยละ 20.8 และ 33.4 ตามลำดับ สำหรับสื่อประเภทโทรทัศน์, ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์นั้น ปรากฏว่ามีจำนวนของผู้ใช้สื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภทนี้ ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 44.5, 47.6 และ 57.7 ตามลำดับ จึงเห็นได้ว่า ผลจากการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 ที่ว่า "สื่อมวลชนแต่ละประเภทสามารถเข้าถึงประชากรในชนบทได้ต่างกัน วิทยุจะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชากรในชนบทได้มากที่สุด"

แผนภูมิที่ 11 เปรียบเทียบความสามารถในการเข้าถึงประชากรในชนบทของสื่อมวลชนแต่ละประเภทจำแนกตามการใช้สื่อของผู้รับสาร

ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อมวลชน

ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับมวลชนในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจะทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับการรับฟังวิทยุ, รับชมโทรทัศน์, ชมภาพยนตร์, อ่านหนังสือพิมพ์, อ่านนิตยสาร, อ่านหนังสือ และอ่านแผ่นป้ายประกาศ

1. วิทยุ

จากผลการสำรวจของบริษัทเคีมาร์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการรับฟังวิทยุ⁴⁸ นั้น ปรากฏว่าผู้หญิงจะรับฟังวิทยุเป็นประจำมากกว่าผู้ชายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จากผลการสำรวจเมื่อปี พ.ศ.2515 ผู้ชายร้อยละ 49 และผู้หญิงร้อยละ 51 รับฟังวิทยุเป็นประจำทุกวัน และจากผลการสำรวจในปี พ.ศ.2516 พบว่าร้อยละ 81 ของผู้ชายฟังวิทยุทุกวัน และร้อยละ 83 ของผู้หญิงจะรับฟังวิทยุเป็นประจำทุกวัน สำหรับความบ่อยครั้งในการรับฟังของเพศชายและเพศหญิงจะไม่แตกต่างกันมากนัก แต่สำหรับในกรณีที่ไม่เคยรับฟังวิทยุเลยนั้น จำนวนร้อยละของเพศชายจะสูงกว่าร้อยละของเพศหญิง นอกจากนั้นจากการสำรวจของบริษัทเคีมาร์ในปี พ.ศ.2515 พบว่าผู้รับฟังวิทยุเป็นประจำทุกวันมีจำนวนมากที่สุดอยู่ในกลุ่มอายุ 41 ปี ขึ้นไป และผลการวิจัยของเคีมาร์ในปี พ.ศ.2516 ก็ปรากฏว่าผู้รับฟังวิทยุเป็นประจำทุกวันจำนวนมากที่สุดอยู่ในกลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไปเช่นเดียวกัน สำหรับกลุ่มอายุที่รับฟังวิทยุเป็นประจำทุกวันรองลงมา จากผลการวิจัยของบริษัทเคีมาร์ทั้ง 2 ปีนี้ ได้แก่เช่นเดียวกัน คือ กลุ่มอายุ 15-20 ปี

จากตารางที่ 13 เมื่อนำมาทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการรับฟังวิทยุกล่าวคือเพศชายและเพศหญิง

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

มีความบ่อยครั้งในการรับฟังวิทยุไม่แตกต่างกัน ในตารางนี้จะเห็นว่าผู้ชายที่ฟังวิทยุเป็นประจำทุกวันร้อยละ 72.6 ของเพศชาย, ฟังวิทยุสัปดาห์ละหลายครั้งร้อยละ 13.6 ของเพศชาย ในขณะที่ผู้หญิงฟังวิทยุทุกวัน ร้อยละ 65.8 ของเพศหญิง และฟังวิทยุสัปดาห์ละหลายครั้งร้อยละ 11.7 ของเพศหญิง แต่สำหรับผู้ที่ไม่เคยฟังวิทยุเลยนั้น จำนวนร้อยละของเพศหญิงจะสูงกว่าเพศชาย

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมในการฟังวิทยุโดยจำแนกออกตามกลุ่มอายุแล้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มอายุกับการรับฟังวิทยุ โดยทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 จากตารางที่ 13 จะเห็นว่าในทุก ๆ กลุ่มอายุมีจำนวนผู้รับฟังวิทยุทุกวันในอัตราที่สูงใกล้เคียงกัน สำหรับผู้ที่ให้คำตอบว่าฟังวิทยุทุกวันนั้น ในกลุ่มอายุ 30-39 ปีมีจำนวนร้อยละ 65.2, ในกลุ่มอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 61.9, ในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปร้อยละ 66.7 ยกเว้นในกลุ่มอายุ 20-29 ปี จะมีจำนวนร้อยละของผู้ที่ฟังวิทยุทุกวันสูงกว่าในกลุ่มอายุอื่น ๆ คือ มีจำนวนร้อยละ 79.5 การที่เป็นเช่นนี้อาจพิจารณาได้ว่าเนื่องจากในวัยหนุ่มสาวมักจะเป็นวัยที่มีความกระตือรือร้นและมีความสนใจต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ มากกว่าผู้ที่สูงอายุขึ้นไป รวมทั้งต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน การฟังวิทยุทุกวันจะช่วยให้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทำให้เป็นผู้ที่ทันสมัยสามารถนำเรื่องราวที่ได้ยินได้ฟังจากวิทยุมาสนทนาถกเถียงกันในหมู่เพื่อนฝูงและในวงสนทนาได้ ซึ่งต่างกับการวิจัยของบริบททิมาร์ในปี พ.ศ. 2515 ที่พบว่าผู้รับฟังวิทยุเป็นประจำทุกวันมีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไป⁴⁹

สำหรับปัจจัยทางด้านการศึกษากับความบ่อยครั้งในการฟังวิทยุ นั้นเมื่อทำการทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการฟังวิทยุ กล่าวคือไม่ว่าจะอยู่ในระดับการศึกษาใดจะมีความบ่อยครั้งในการรับฟังวิทยุที่ไม่แตกต่างกันจากตารางที่ 13 จะเห็นว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนฟังวิทยุทุกวันร้อยละ 63

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน.

ในขณะที่ผู้มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 ฟังวิทยุทุกวันร้อยละ 67.9 และผู้ที่มีการศึกษาค้นแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไปฟังวิทยุร้อยละ 76.9 การที่ผู้มีการศึกษาสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะรับฟังวิทยุบ่อยครั้งกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่าก็เนื่องจากเหตุผลที่ว่ายิ่งคนมีการศึกษาสูงขึ้นเท่าไร ยิ่งมักจะมีความสนใจต่อข่าวสารในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เพื่อปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ นอกจากนี้ วิลเบอร์ ชรามม์⁵⁰ ได้กล่าวในบทสรุปการศึกษาเรื่องสื่อสารมวลชนกับเป้าหมายในประเทศต่าง ๆ ว่า การใช้สื่อในการติดต่อสื่อสารจะเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษา แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับสิ่งที่คุณคนนั้นจะเลือกอ่าน ฟัง หรือเลือกใช้อีกด้วย

ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับความบ่อยครั้งในการรับฟังวิทยุ นั้น เมื่อทดสอบค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการรับฟังวิทยุ จากตารางที่ 13 จะพบว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจในชั้นกลางฟังวิทยุทุกวันร้อยละ 81.2, ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำค่อนข้างกลางและชั้นต่ำฟังวิทยุทุกวันร้อยละ 76.4 และ 60.1 ตามลำดับ สำหรับผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นสูงนั้นมีจำนวนตัวอย่างเพียง 1 คน จึงจะไม่ทำการวิเคราะห์ และเมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้ที่ไม่เคยรับฟังวิทยุเลยนั้น ปรากฏว่าจะมีเฉพาะในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำและชั้นต่ำค่อนข้างกลางเท่านั้น แต่ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นกลางไม่ปรากฏว่ามีผู้ที่ไม่เคยรับฟังวิทยุเลย การที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับที่ย่อมมีโอกาที่จะหาซื้อเครื่องรับวิทยุไว้ฟังได้มากกว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ สำหรับผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูง หมายถึง มีตำแหน่งทางสังคมที่สำคัญในหมู่บ้าน อาทิเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องมีการรับฟัง

⁵⁰ Wilbur Schramm, Process and Effects of Mass Communication

วิทยุเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของตนเองและเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ในขณะที่ผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำบางคนไม่สามารถจะเป็นเจ้าของเครื่องรับวิทยุได้ แม้ว่าในปัจจุบันวิทยุจะมีราคาไม่แพงนักก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินในการจัดหาปัจจัยสำคัญสำหรับดำรงชีวิต อาทิ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ ซึ่งมีความจำเป็นมากกว่า

ตารางที่ 13 การรับฟังวิทยุจำแนกตามความบ่อยครั้งในการฟังกับปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการฟังวิทยุ (ร้อยละ)					รวม
	ทุกวัน	สัปดาห์ละหลายครั้ง	สัปดาห์ละครั้ง	น้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง	ไม่เคยฟัง	
<u>เพศ</u>						
ชาย	72.6	13.6	7.4	3.2	3.2	100.0 (95)
หญิง	65.8	11.7	5.9	5.4	11.2	100.0 (222)
รวม	67.8	12.3	6.3	4.7	8.8	100.0 (317)*
				$\chi^2 = 6.59$	$\chi^2(.05) = 9.49$	
<u>อายุ</u>						
20-29 ปี	79.5	9.0	7.7	1.3	2.6	100.0 (78)
30-39 ปี	65.2	14.6	5.6	3.4	11.2	100.0 (89)
40-49 ปี	61.9	13.3	4.8	9.5	10.5	100.0 (105)
50 ปีขึ้นไป	66.7	11.1	8.9	2.2	11.1	100.0 (45)
รวม	67.8	12.3	6.3	4.7	8.8	100.0 (317)*
				$\chi^2 = 17.16$	$\chi^2(.05) = 21.03$	

ตารางที่ 13 การรับฟังวิทยุจำแนกตามความบ่อยครั้งในการฟังกับปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการฟังวิทยุ (ร้อยละ)					รวม
	ทุกวัน	สัปดาห์ หลาย ครั้ง	สัปดาห์ ละครั้ง	น้อยกว่า สัปดาห์ ละครั้ง	ไม่เคย	
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	63.0	3.7	11.1	3.7	18.5	100.0 (27)
ป.1 - ป.4	67.9	13.7	5.4	5.1	7.9	100.0 (277)
ตั้งแต่ ป.5 ขึ้นไป	76.9	-	15.4	-	7.7	100.0 (13)
รวม	67.8	12.3	6.3	4.7	8.8	100.0 (317)
	$\chi^2 = 10.87$		$\chi^2(.05) = 15.51$			
<u>สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม</u>						
ชั้นสูง	* ก	-	-	-	-	* ก(1)
ชั้นกลาง	81.2	6.3	6.3	6.3	-	100.0 (16)
ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง	76.4	13.4	3.1	2.4	4.7	100.0 (127)
ชั้นต่ำ	60.1	12.1	8.7	6.4	12.7	100.0 (173)
รวม	67.8	12.3	6.3	4.7	8.8	100.0 (317)
	$\chi^2 = 17.15$		$\chi^2(.05) = 21.03$			

หมายเหตุ * ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

2. โทรทัศน์

ในประเทศที่มีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม อย่างเช่น สหรัฐอเมริกา นั้น โทรทัศน์ได้กลายเป็นสื่อกลางที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและรวดเร็ว เช่นเดียวกับวิทยุ แต่สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย นั้น โทรทัศน์ไม่ได้เป็นสื่อที่แพร่หลายไปทุกหนทุกแห่งเหมือนวิทยุ โดยมีข้อจำกัดอยู่มากมายหลายประการ เช่น การจัดตั้งสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่งนั้นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก จึงไม่อาจมีสถานีโทรทัศน์หลาย ๆ แห่งเช่นต่างประเทศได้ นอกจากนั้นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นชาวชนบท ซึ่งมีรายได้ต่ำไม่สามารถหาซื้อเครื่องรับโทรทัศน์ซึ่งยังมีราคาสูงอยู่ได้ กอปรกับการรับชมโทรทัศน์ยังขึ้นอยู่กับไฟฟ้าซึ่งยังมีบริการไม่ทั่วถึง ดังนั้นการรับชมโทรทัศน์จึงอยู่ในขอบเขตที่จำกัดสำหรับลักษณะของผู้รับชมโทรทัศน์นั้น จากรายงานของบริษัทวิจัยตีมาร์ในปี พ.ศ. 2515-2516⁵¹ ปรากฏว่าผู้หญิงจะรับชมโทรทัศน์เป็นประจำทุกวันมากกว่าผู้ชาย และในขณะเดียวกันจำนวนผู้หญิงที่ไม่เคยชมโทรทัศน์เลยก็มีจำนวนมากกว่าผู้ชายด้วย ในการวิจัยเมื่อปี 2515 ของบริษัทตีมาร์พบว่าจำนวนผู้รับชมโทรทัศน์ทุกวันอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 15-20 ปี, 31-40 ปี และอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไปมีจำนวนเท่ากัน สำหรับผู้รับชมโทรทัศน์ในกลุ่มอายุ 21-30 ปีมีจำนวนรองลงมา แต่จากการสำรวจวิจัยในปี 2516 พบว่าผู้รับชมโทรทัศน์ทุกวันส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป และจำนวนผู้รับชมโทรทัศน์ในช่วงเวลา 21-30 ปี และ 31-40 ปีมีจำนวนรองลงมา ซึ่งจำนวนผู้รับชมโทรทัศน์ทั้งสามช่วงอายุนี้นี้ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่จำนวนผู้รับชมโทรทัศน์ทุกวันน้อยที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 15-20 ปี สำหรับจำนวนผู้ที่ไม่เคยรับชมโทรทัศน์เลยมากที่สุดในช่วงอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป

จากการศึกษาถึงพฤติกรรมในการรับชมโทรทัศน์ของชาวตำบลหางฉัตรและตำบลหนองหล่มครั้งนี้ เพื่อทำการทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่า

⁵¹ศิริชัย ศิริกายะ เรื่องเดิม, หน้า 41.

เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการรับชมโทรทัศน์ จากตารางที่ 14 ผู้หญิงที่รับชมโทรทัศน์ทุกวันร้อยละ 9.9 ในขณะที่ผู้ชายที่รับชมโทรทัศน์ทุกวันมีร้อยละ 7.4 สำหรับการชมโทรทัศน์ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์นั้น จำนวนร้อยละของผู้ชายจะสูงกว่าของผู้หญิงเล็กน้อย คือ มีผู้ชายที่ให้คำตอบว่าชมโทรทัศน์ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ร้อยละ 16.8 ผู้หญิงร้อยละ 13.5 แต่สำหรับผู้ที่ไม่เคยชมโทรทัศน์เลยนั้นปรากฏว่าผู้หญิงจะมีจำนวนร้อยละสูงกว่าผู้ชายเล็กน้อย คือ ผู้หญิงที่ไม่เคยชมโทรทัศน์เลยมีจำนวนร้อยละ 57.2, ผู้ชายที่ไม่เคยชมโทรทัศน์เลยมีจำนวนร้อยละ 51.6

เมื่อพิจารณาถึงความบ่อยครั้งในการชมโทรทัศน์กับปัจจัยทางด้านอายุโดยเปรียบเทียบระหว่างทุก ๆ กลุ่มอายุโดยทำการทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการรับชมโทรทัศน์ แต่จากตารางที่ 14 จะเห็นว่าผู้ที่รับชมโทรทัศน์ทุกวันจะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปีมากที่สุด และกลุ่มอายุ 40-49 ปีมีจำนวนรองลงมา และหากพิจารณาถึงการรับชมโทรทัศน์ในแต่ละกลุ่มอายุจะพบว่าในกลุ่มอายุ 20-29 ปีจะมีจำนวนร้อยละของผู้ชมโทรทัศน์ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์เป็นจำนวนสูงที่สุดภายในกลุ่ม คือ ร้อยละ 25.6 และจำนวนผู้ชมทุกวันเป็นอันดับรองลงมา ร้อยละ 11.5 ของกลุ่ม สำหรับผู้ที่ชม 1-2 ครั้งต่อเดือน และน้อยกว่า 1-2 ครั้งต่อเดือนมีจำนวนเท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 10.3 ในกลุ่มอายุ 30-39 ปี จะมีผู้ชมโทรทัศน์ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์เป็นจำนวนมากที่สุดภายในกลุ่ม คือ ร้อยละ 11.2 และชม 1-2 ครั้งต่อเดือนเป็นอันดับรองลงมา ในกลุ่มอายุ 40-49 ปีจะมีผู้ชมโทรทัศน์ 1-2 ครั้งต่อเดือนมากที่สุดภายในกลุ่ม คือ ร้อยละ 13.3 และชมทุกวัน, 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์, น้อยกว่า 1-2 ครั้งต่อเดือนเป็นอันดับรองลงมาในอัตราที่เท่ากันร้อยละ 10.5 แต่ในกลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จะมีผู้ชมโทรทัศน์ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ และ 1-2 ครั้งต่อเดือนเป็นจำนวนมากที่สุดภายในกลุ่มและมีจำนวนเท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 11.1 สำหรับการชมโทรทัศน์ทุกวันจะมีจำนวนน้อยที่สุดภายในกลุ่มร้อยละ 4.4 เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้ที่ไม่เคยรับชมโทรทัศน์เลยเปรียบเทียบระหว่างทุก ๆ กลุ่มอายุแล้วพบว่า ผู้รับชมโทรทัศน์มีแนวโน้มที่จะมีจำนวนลดลงในกลุ่มอายุที่เพิ่มขึ้น จะเห็นได้ว่าในกลุ่มอายุ 20-29 ปีมีผู้ที่ไม่เคยชม

โทรทัศน์ร้อยละ 42.3 แต่ในกลุ่มอายุ 30-39 ปี, 40-49 ปี และตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนของผู้ที่ไม่เคยชมโทรทัศน์ร้อยละ 61.8, 55.2 และ 66.7 ตามลำดับ การที่เป็นเช่นนี้มีข้อพิจารณาคล้ายคลึงกับพฤติกรรมในการฟังวิทยุ นั่นคือผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวจะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นที่จะอยากทราบถึงความเคลื่อนไหวของสังคม การชมโทรทัศน์จะช่วยให้เขาทราบว่าในปัจจุบันมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ที่มีอายุน้อยมักจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าพวกเขาใหญ่เนื่องจากความพยายามของรัฐบาลที่จะส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทมีการศึกษาสูงขึ้น เด็ก ๆ ในชนบทจะถูกบังคับให้เรียนจนสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ (ปัจจุบัน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7) แต่ในสมัยก่อนยังไม่มีการแข่งขันวัดในเรื่องดังกล่าว จึงเป็นเหตุใหญ่ให้ผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุจะมีการศึกษาในระดับต่ำ หรือมีผู้ที่ไม่เคยเรียนเป็นจำนวนมาก และมีผู้ที่มีการศึกษาก็มักจะขาดความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มักจะเป็นคนหัวโบราณยึดมั่นอยู่ในสิ่งเก่า ๆ คั่งเดิม ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งของชาวชนบท⁵² นอกจากนั้นรายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์มักจะเป็นรายการเพลง, ภาพยนตร์, และละคร ซึ่งไม่เหมาะสมกับผู้ที่มีวัยสูงอายุ แต่จะเป็นที่นิยมชมชอบของผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวมากกว่า และเหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์เอง ต้องอาศัยชมจากบ้านผู้อื่น ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำหรับผู้ที่มีวัยสูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จึงทำให้กลุ่มอายุดังกล่าวนี้มีจำนวนผู้ไม่เคยชมโทรทัศน์สูงกว่าในกลุ่มอายุอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการศึกษากับการรับชมโทรทัศน์โดยทำการทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับการรับชมโทรทัศน์อย่างมีนัยสำคัญ ผู้มีระดับการศึกษาสูงขึ้นไปจะมีการชมโทรทัศน์บ่อยครั้งขึ้น จากตารางที่ 14 จะเห็นว่า ในกลุ่มผู้มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป จะมีจำนวนผู้ชมโทรทัศน์

⁵²เชิกชาย เหล่าหล้า, เรื่องเดิม, หน้า 32.

ทุกวันมากกว่าในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาต่อกว่า คือ มีจำนวนร้อยละ 23.1 ในขณะที่ผู้มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 มีผู้ชมโทรทัศน์ทุกวันร้อยละ 9.4 และในกลุ่มผู้ไม่ได้เรียน ไม่มีผู้ใดที่ชมโทรทัศน์ทุกวันเลย สำหรับการชมโทรทัศน์ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ผู้ที่มีการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไปจะมีจำนวนมากกว่าผู้ชมในกลุ่มระดับการศึกษาอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการชมโทรทัศน์ และสำหรับผู้ที่ไม่เคยชมโทรทัศน์ก็เช่นกัน คือ ผู้ที่มีการศึกษาค่าจะมีจำนวนผู้ที่ไม่เคยชมโทรทัศน์เลยเป็นจำนวนมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง โดยในกลุ่มผู้ที่ไม่ได้เรียนมีผู้ไม่เคยชมโทรทัศน์ถึงร้อยละ 77.8 ในขณะที่ผู้มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 มีผู้ไม่เคยชมโทรทัศน์ร้อยละ 54.9 และในกลุ่มผู้มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไปมีผู้ไม่เคยชมโทรทัศน์เพียงร้อยละ 23.1 การที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากระดับการศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ฐานะดีมักจะได้รับการส่งเสริมให้มีการศึกษาสูงขึ้น เนื่องจากบิดามารดามีฐานะดีพอที่จะส่งเสียบุตรของตนได้ ต่างกับครอบครัวที่มีฐานะยากจนลูก ๆ มักจะต้องทำงานช่วยเหลือพ่อแม่จนบางครั้งไม่มีโอกาสจะได้เรียนหนังสือก็มี ซึ่งในครอบครัวที่มีฐานะดีนั้น นอกจากบุตรหลานจะมีโอกาสได้รับการศึกษาแล้ว ในครอบครัวเหล่านั้นยังมีโอกาสได้เป็นเจ้าของสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ มากกว่าครอบครัวที่ยากจน จึงทำให้ผู้ที่มีการศึกษาสูงได้ใช้สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ มากกว่าผู้มีการศึกษาค่า นอกจากนั้นผู้ที่ไม่มีการศึกษาหรือมีการศึกษาค่ามักจะประกอบอาชีพที่ต้องใช้กำลังร่างกาย เช่น อาชีพรับจ้าง ซึ่งต้องตรากตรำจากการทำงานมาทั้งวัน จึงมักจะพักผ่อนอยู่กับบ้านมากกว่าจะไปชมโทรทัศน์ที่บ้านผู้อื่น การรับชมโทรทัศน์นั้นนอกจากจะได้ความบันเทิงแล้วยังทำให้ผู้รับชมเป็นผู้รอบรู้ทันเหตุการณ์เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการข่าวภายในประเทศจะช่วยให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของรัฐบาลและบุคคลสำคัญของประเทศ ตลอดจนข่าวสารที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ ดังนั้นผู้ที่มีการศึกษาสูงจึงมีความต้องการใช้สื่อมวลชนประเภทนี้มากกว่าผู้มีการศึกษาค่า

สำหรับความบ่อยครั้งในการรับชมโทรทัศน์กับปัจจัยทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกันก็จะมี การรับชมโทรทัศน์

แตกต่างกันด้วย โดยผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่าจะมีโอกาส เบิกรับสื่อมวลชนประเภทนี้มากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า จากผลการวิจัย (ตารางที่ 14) ผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมในชั้นกลางมีผู้ชมโทรทัศน์ทุกวันร้อยละ 56.3 ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำค่อนข้างกลางมีผู้ชมโทรทัศน์ทุกวันร้อยละ 12.6 และผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำมีผู้ชมโทรทัศน์ทุกวันเพียงร้อยละ 2.3 สำหรับการชมโทรทัศน์ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ก็ปรากฏผลเช่นเดียวกับการชมทุกวัน คือ ผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่าจะชมโทรทัศน์ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์มากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า และผู้ที่ไม่เคยชมโทรทัศน์นั้นปรากฏว่ามีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำ และจะลดน้อยลงในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมสูง ย่อมได้เปรียบผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า ในแง่ของการมีโอกาสมากกว่าในทาง เศรษฐกิจที่จะซื้อหาเครื่องรับโทรทัศน์ไว้ชมหรือไปดูจากบ้านเพื่อนบ้าน, ญาติมิตร เพื่อทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ อันอาจเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของตน

ตารางที่ 14 การรับชมโทรทัศน์จำแนกตามความบ่อยครั้งในการชมกับปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการชมโทรทัศน์ (ร้อยละ)					รวม
	ทุกวัน	1-2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	1-2 ครั้ง ต่อเดือน	น้อยกว่า 1-2 ครั้ง ต่อเดือน	ไม่เคยชม	
เพศ						
ชาย	7.4	16.8	13.7	10.5	51.6	100.0 (95)
หญิง	9.9	13.5	10.4	9.0	57.2	100.0 (222)
รวม	9.1	14.5	11.4	9.5	55.5	100.0 (317)
	$\chi^2 = 2.05 \quad \chi^2 (.05) = 9.49$					
อายุ						
20 - 29 ปี	11.5	25.6	10.3	10.3	42.3	100.0 (78)
30 - 39 ปี	7.9	11.2	10.1	9.0	61.8	100.0 (89)
40 - 49 ปี	10.5	10.5	13.3	10.5	55.2	100.0 (105)
50 ปีขึ้นไป	4.4	11.1	11.1	6.7	66.7	100.0 (45)
รวม	9.1	14.5	11.4	9.5	55.5	100.0 (317)
	$\chi^2 = 16.05 \quad \chi^2 (.05) = 21.03$					

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ความบ่อยครั้งในการชมโทรทัศน์ (ร้อยละ)

ปัจจัยส่วนบุคคล   ทุกวัน 1-2 ครั้ง   1-2 ครั้ง   น้อยกว่า 1-2 ครั้ง   ไม่เคยชม   รวม
 ตลอดปี   ตลอดปี   ตลอดปี   ตลอดปี

การศึกษา

ไม่ได้เรียน	-	3.7	3.7	14.8	77.8	100.0 (27)
ป.1 - ป.4	9.4	14.4	11.9	9.4	54.9	100.0 (277)
ตั้งแต่ชั้น ป.5 ขึ้นไป	23.1	38.4	15.4	-	23.1	100.0 (13)
รวม	9.1	14.5	11.4	9.5	55.5	100.0 (317)

$$\chi^2 = 20.53 \quad \chi^2(.05) = 15.51$$

สถานภาพทางเศรษฐกิจ-

และสังคม

ชั้นสูง	-	-	๑๓	-	-	๑๓(1)
ชั้นกลาง	56.3	18.6	12.5	-	12.5	100.0 (16)
ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง	12.6	18.1	9.4	7.9	52.0	100.0 (127)
ชั้นต่ำ	2.3	11.6	12.1	11.6	62.4	100.0 (173)
รวม	9.1	14.5	11.4	9.5	55.5	100.0 (317)

$$\chi^2 = 69.64 \quad \chi^2(.05) = 21.03$$

หมายเหตุ *๓ หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย.

3. ภาพยนตร์

สำหรับในเซเวียสนั้นไม่ปรากฏว่ามีโรงภาพยนตร์ประจำอำเภอหรือตำบลแต่อย่างใด ผู้ที่จะชมภาพยนตร์จะต้องเข้าไปชมที่โรงภาพยนตร์ในตัวเมืองลำปางหรือมีเจนั้นก็ได้ชมในโอกาสที่มีหน่วยฉายภาพยนตร์เคลื่อนที่นำภาพยนตร์เข้ามาฉายในหมู่บ้าน ซึ่งนาน ๆ จะมีสักครั้ง ข้อจำกัดดังกล่าวจึงมีผลให้ชาวตำบลห่างฉัตรและตำบลหนองหล่มมีพฤติกรรมในการชมภาพยนตร์ไม่บ่อยครั้งนัก เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการชมภาพยนตร์กับปัจจัยทางเพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่าเพศหญิงและเพศชายมีพฤติกรรมในการรับชมภาพยนตร์ไม่แตกต่างกัน แต่จากตารางที่ 15 จะเห็นว่าสำหรับการชมภาพยนตร์สัปดาห์ละครั้งหรือมากกว่านั้น จะมีจำนวนร้อยละของผู้หญิงมากกว่าผู้ชายเล็กน้อย โดยมีเพศหญิงร้อยละ 4.5 ที่ชมภาพยนตร์สัปดาห์ละครั้งหรือมากกว่านั้น แต่สำหรับเพศชายในกลุ่มตัวอย่างไม่มีผู้ใดให้คำตอบว่าชมภาพยนตร์สัปดาห์ละครั้งหรือมากกว่านั้น ทั้งเพศหญิงและเพศชายส่วนใหญ่แล้วจะเคยชมภาพยนตร์แต่เป็นการชมนาน ๆ ครั้ง คือน้อยกว่าเดือนละครั้งมีจำนวนร้อยละที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 54.7 ของเพศชาย และร้อยละ 51.4 ของเพศหญิง สำหรับผู้ไม่เคยชมภาพยนตร์ก็มีจำนวนใกล้เคียงกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิง คือร้อยละ 29.5 ของผู้ชาย และร้อยละ 30.6 ของผู้หญิง

เมื่อนำปัจจัยทางด้านอายุมาพิจารณาพบว่า มีความสัมพันธ์กับการชมภาพยนตร์ในกลุ่มอายุที่ต่างกันจะมีความบ่อยครั้งในการชมภาพยนตร์ที่แตกต่างกัน โดยมีแนวโน้มที่จะชมบ่อยลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น จากตารางที่ 15 ในกลุ่มอายุ 40 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ไม่มีผู้ใดให้คำตอบว่าชมภาพยนตร์สัปดาห์ละครั้งหรือมากกว่านั้น แต่ในกลุ่มอายุ 30 - 39 ปี และ 20 - 29 ปี มีผู้ให้คำตอบร้อยละ 3.4 และ 8.9 ตามลำดับ สำหรับการชมภาพยนตร์สองสัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง และเดือนละครั้งนั้น จะมีจำนวนมากขึ้น ในกลุ่มอายุที่ลดน้อยลง ในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 13.3 กลุ่มอายุ 40 - 49 ปี มีจำนวนร้อยละ 8.6 แต่ในกลุ่มอายุ 30 - 39 ปี และ 20 - 29 ปี จะมีจำนวนร้อยละ 12.4 และ 24.3 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้ที่ไม่เคยชมเลยนั้นก็พบว่า มีจำนวนสูงขึ้น

ในกลุ่มอายุที่เพิ่มมากขึ้นแสดงให้เห็นว่าอายุมีความสัมพันธ์ต่อความบ่อยครั้งในการชมภาพยนตร์ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุมักจะไม่ใคร่สนใจต่อความสนุกสนานบันเทิงเหมือนดังผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ประกอบกับสื่อประเภทภาพยนตร์ไม่ไค้มีแพร่หลายโดยทั่วไป หากจะชมตามโรงภาพยนตร์ก็ต้องเข้าไปในตัวเมืองลำปาง ซึ่งผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุมักจะไม่ชอบเดินทางไปไหนมาไหน ติดกับคนในวัยหนุ่มสาวหรือกลางคน และหากมีภาพยนตร์เข้ามาฉายในหมู่บ้าน ก็มักจะปรากฏว่าผู้ชมส่วนใหญ่จะเป็นเด็กและผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวหรือกลางคนมากกว่าจะเป็นคนแก่

เมื่อนำปัจจัยทางการศึกษามาพิจารณาพบว่า การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการชมภาพยนตร์ คือ ไม่ว่าจะมีการศึกษาอยู่ในระดับใดก็จะชมภาพยนตร์ไม่บ่อยครั้ง เหมือนกัน แต่สำหรับผู้มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 และตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป จะมีจำนวนของผู้ชมภาพยนตร์สัปดาห์ละครั้งหรือมากกว่านั้น และสองสัปดาห์ต่อหนึ่งครั้ง มากกว่าผู้ที่มิได้เรียนซึ่งไม่มีผู้ชมภาพยนตร์ในลักษณะดังกล่าวเลย การที่ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการชมภาพยนตร์เนื่องจากว่าความไม่แพร่หลายของสื่อประเภทนี้เป็นสำคัญ สื่อใดที่มีความแพร่หลายหรือหาได้ง่าย ก็ย่อมมีโอกาสเข้าถึงมวลชนได้มากกว่าสื่อที่ไม่มีความแพร่หลาย การที่ไม่มีโรงภาพยนตร์ในอำเภอห่างฉัตรและตำบลในเขตวิชัย ทำให้ประชาชนในเขตวิชัยไม่ค่อยมีโอกาสชมภาพยนตร์ เพราะการจะไปชมภาพยนตร์ในตัวเมืองลำปางย่อมไม่สะดวกนักสำหรับผู้ที่ต้องประกอบอาชีพ ถ้าหากสื่อมวลชนประเภทนี้มีความแพร่หลายในเขตวิชัยมากกว่านี้ ก็เชื่อว่าจำนวนผู้ชมภาพยนตร์จะต้องเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน

เมื่อนำปัจจัยทางสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมาพิจารณาพบว่า จะมีความสัมพันธ์กับการชมภาพยนตร์ ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าจะมีการชมภาพยนตร์บ่อยครั้งกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า จากตารางที่ 15 ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นกลางชมภาพยนตร์เดือนละครั้งเป็นจำนวนร้อยละ 37.4 ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำค่อนข้างกลางและชั้นต่ำ ชมภาพยนตร์เดือนละครั้งเป็นจำนวนร้อยละ 9.4 และ 12.1 สำหรับ การชมภาพยนตร์สัปดาห์

ละครั้งหรือมากกว่านั้น และสองสัปดาห์ต่อหนึ่งครั้งจะพบในกลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจชั้นกลางและชั้นต่ำค่อนข้างกลางมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำ ส่วนจำนวนของผู้ที่ไม่เคยชมภาพยนตร์นั้นในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำค่อนข้างกลาง และชั้นต่ำมีจำนวนร้อยละ 31.5 และ 30.1 ตามลำดับ อาจพิจารณาได้ว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นที่สูงกว่าย่อมมีกำลังทรัพย์และเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจด้วยการไปชมภาพยนตร์ในหัวเมือง แต่ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่ามักจะไม่มีโอกาสเช่นนั้น

ตารางที่ 15 การชมภาพยนตร์จำแนกตามความบ่อยครั้งในการชมกับปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการชมภาพยนตร์ (ร้อยละ)					รวม
	สัปดาห์ละครั้งหรือมากกว่านั้น	สองสัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง	เดือนละครั้ง	น้อยกว่าเดือนละครั้ง	ไม่เคยชม	
เพศ						
ชาย	-	3.2	12.6	54.7	29.5	100.0 (95)
หญิง	4.5	1.4	12.2	51.4	30.6	100.0 (222)
รวม	3.2	1.9	12.3	52.3	30.3	100.0 (317)
$\chi^2 = 5.62 \quad \chi^2(.05) = 9.49$						

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการชมภาพยนตร์ (ร้อยละ)					รวม
	สัปดาห์ละ ครั้งหรือ มากกว่า นั้น	สองสัปดาห์ ต่อ 1 ครั้ง	เดือนละ ครั้ง	น้อยกว่า เดือนละ ครั้ง	ไม่เคยชม	
<u>อายุ</u>						
20 - 29 ปี	8.9	3.8	20.5	50.0	16.7	100.0 (78)
20 - 39 ปี	3.4	1.1	11.3	59.5	24.7	100.0 (89)
40 - 49 ปี	-	1.9	6.7	52.4	39.0	100.0 (105)
50 ปีขึ้นไป	-	-	13.3	42.2	44.4	100.0 (45)
รวม	3.2	1.9	12.3	52.3	30.3	100.0 (317)
$\chi^2 = 35.80$						$\chi^2(.05) = 21.03$
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	-	-	7.4	55.6	37.0	100.0 (27)
ป.1 - ป.4	3.3	1.8	12.6	51.6	30.7	100.0 (277)
ตั้งแต่ ป.5 ขึ้นไป	7.7	7.7	15.4	61.5	7.7	100.0 (13)
รวม	3.2	1.9	12.3	52.3	30.3	100.0 (317)
$\chi^2 = 9.02$						$\chi^2(.05) = 15.51$

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการชมภาพยนตร์ (ร้อยละ)					รวม
	สัปดาห์ละครั้งหรือมากกว่านั้น	สองสัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง	เดือนละครั้ง	น้อยกว่าเดือนละครั้ง	ไม่เคยชม	
<u>สถานภาพทางเศรษฐกิจ</u>						
<u>และสังคม</u>						
ชั้นสูง	*ก	-	-	-	-	*ก(1)
ชั้นกลาง	6.3	6.3	37.4	25.0	25.0	100.0 (16)
ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง	6.3	2.4	9.4	50.4	31.5	100.0 (127)
ชั้นต่ำ	-	1.2	12.1	56.6	30.1	100.0 (173)
รวม	3.2	1.9	12.3	52.3	30.3	100.0 (317)
$\chi^2 = 66.59 \quad \chi^2(.05) = 21.03$						

หมายเหตุ *ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย.

4. หนังสือพิมพ์

วิลเมอร์ ชรามม์ และ เควิด เอ็ม ไวท์⁵³ ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านหนังสือพิมพ์ เช่น ปัจจัยทางด้านอายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจ สรุปได้ว่าโดยทั่ว ๆ ไป จำนวนของผู้อ่านชาวนั้นจะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มตามอายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจ การอ่านข่าวจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจากรุ่นไปสู่รุ่นที่มีอายุ 30 และ 50 ปี จากนั้นจะค่อย ๆ ลดน้อยลงมาเรื่อย ๆ ผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์มากกว่าผู้ที่มีการศึกษต่ำกว่า ส่วนผู้ที่มีการศึกษาระดับวิทยาลัยจะอ่านข่าวมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับ มศ. ปลายนิดหน่อย และผู้ที่มีการศึกษามีแนวโน้มที่จะอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อความบันเทิง ชาวที่ตื่นเต้นศรีโครม และการดูรูปภาพเฉย ๆ ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อความบันเทิงน้อยกว่า และอ่านเพื่อหาข่าวสารในเรื่องกิจการทางสาธารณะมากกว่า

สำหรับพฤติกรรมในการอ่านหนังสือพิมพ์ เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ โดยทำการทดสอบค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์อย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้ที่ให้คำตอบว่าอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันเป็นเพศชายร้อยละ 13.7 และเพศหญิงร้อยละ 6.8 สำหรับการอ่านหนังสือพิมพ์ 1 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ ก็พบว่าจำนวนร้อยละของเพศชายสูงกว่าจำนวนร้อยละของเพศหญิงอีกเช่นกัน แต่การอ่านหนังสือพิมพ์ 1 - 2 ครั้งต่อเดือนนั้น มีอัตราร้อยละที่ใกล้เคียงกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์จำแนกตามเพศแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่า มีความแตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยผู้ชายที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์มีเพียงร้อยละ 25.3 ในขณะที่ผู้หญิงที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์มีถึงร้อยละ 49.5 การที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ชายมักเป็น

⁵³Schramm and White, op. cit., pp. 71 - 73.

เพศที่มีความสนใจต่อเหตุการณ์รอบตัวมากกว่าผู้หญิง โดยเฉพาะในด้านข่าวสารการเมือง ซึ่งจะทราบได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ผู้สัมภาษณ์เพศชายบางคนยังมีตำแหน่งทางสังคม เช่น เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาตำบล และกรรมการโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งย่อมจะมีความสนใจต่อความเคลื่อนไหวของสังคมและเหตุการณ์บ้านเมืองว่าเป็นเช่นใด ในกรณีที่มีผู้อื่นมาซักถามจะได้อ่านหนังสือพิมพ์หรืออธิบายให้ฟังได้ จึงมักจะสนใจอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวดังกล่าว จึงทำให้พฤติกรรมในการอ่านหนังสือพิมพ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน

เมื่อนำปัจจัยด้านอายุมาพิจารณาพบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มอายุต่าง ๆ กับการอ่านหนังสือพิมพ์ แต่ในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี จะมีจำนวนผู้อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันสูงกว่าในกลุ่มอายุอื่น ๆ และในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป จะมีผู้อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันน้อยกว่าในทุก ๆ กลุ่มอายุ รวมทั้งผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์จะมีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 57.7 และน้อยที่สุดในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี มีจำนวนร้อยละ 30.8 การที่เป็นเช่นนี้อาจพิจารณาได้ว่าผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวมักเป็นผู้มีการศึกษาสูงกว่าผู้สูงอายุ เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดการศึกษาภาคบังคับไว้ให้ทุกคนเรียนจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 นอกจากนั้นในเขตวิจัยยังมีโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เปิดสอนด้วย ซึ่งจะมีคนในวัยหนุ่มสาวที่เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับไปเรียนต่อที่โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ จึงทำให้มีความรู้มากกว่าผู้ที่มีอายุมาก ๆ ซึ่งมักจะไม่ค่อยได้เรียนหนังสือ เหตุผลดังกล่าวจึงทำให้จำนวนร้อยละผู้อ่านหนังสือพิมพ์ในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี มีมากกว่าในกลุ่มอายุอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการศึกษากับการอ่านหนังสือพิมพ์แล้ว พบว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการอ่านหนังสือพิมพ์ของบุคคลเป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากการใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ทุกชนิดนั้นมีการศึกษาเป็นข้อจำกัด หากไม่มีการศึกษาก็ไม่อาจใช้สื่อดังกล่าวได้ จากผลการวิจัยพบว่าในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีการอ่านหนังสือพิมพ์บ่อยครั้งกว่าผู้ที่มีการศึกษาคำ ในการอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันนี้กลุ่มผู้ที่มีการศึกษาคั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป จะมีจำนวนของผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันเป็นจำนวนสูงถึงร้อยละ 30.8 ในขณะที่ผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 มีผู้อ่านหนังสือทุกวันเพียง

ร้อยละ 8.7 สำหรับการอ่านหนังสือพิมพ์ 1 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ และ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการอ่านทุกวัน คือ จะมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงขึ้น จำนวนผู้ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์นั้นจะมีจำนวนลดน้อยลงในกลุ่มผู้มีระดับการศึกษาสูงขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงการอ่านหนังสือพิมพ์ จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแล้วพบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการอ่านหนังสือพิมพ์ ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า จากตารางที่ 16 จะเห็นว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นกลางและชั้นต่ำค่อนข้างกลางจะมีจำนวนผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันร้อยละ 18.7 และ 13.6 ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำจะอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น และในกลุ่มผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์นั้น ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นสูงและชั้นกลางจะไม่มีผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์เลย แต่ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำค่อนข้างกลางและชั้นต่ำจะมีจำนวนของผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ร้อยละ 31.2 และร้อยละ 54.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 การอ่านหนังสือพิมพ์จำแนกตามความบ่อยครั้งในการอ่านกับ
ปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจ
และสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ)					รวม
	ทุกวัน	1-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์	1-2 ครั้ง ต่อเดือน	น้อยกว่า 1-2 ครั้ง ต่อเดือน	ไม่เคย อ่าน	
<u>เพศ</u>						
ชาย	13.7	26.3	11.5	23.2	25.3	100.0 (95)
หญิง	6.8	20.7	11.3	11.7	49.5	100.0 (222)
รวม	8.8	22.4	14.8	11.7	42.3	100.0 (317)
$\chi^2 = 20.17 \quad \chi^2(.05) = 9.49$						
<u>อายุ</u>						
20 - 29 ปี	11.5	32.1	12.8	12.8	30.8	100.0 (78)
30 - 39 ปี	5.6	27.0	16.8	10.1	40.4	100.0 (89)
40 - 49 ปี	10.5	12.4	18.1	13.3	45.7	100.0 (105)
50 ปีขึ้นไป	6.7	20.0	6.7	8.9	57.7	100.0 (45)
รวม	8.8	22.4	14.8	11.7	42.3	100.0 (317)
$\chi^2 = 60.66 \quad \chi^2(.05) = 21.03$						

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ)					รวม
	ทุกวัน	1-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์	1-2 ครั้ง ต่อเดือน	น้อยกว่า 1-2 ครั้ง ต่อเดือน	ไม่เคย อ่าน	
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	-	-	-	7.4	92.6	100.0 (27)
ป.1 - ป.4	8.7	23.5	16.6	12.3	38.9	100.0 (277)
ตั้งแต่ชั้น ป.5ขึ้นไป	30.8	46.1	7.7	7.7	7.7	100.0 (13)
รวม	8.8	22.4	14.8	11.7	42.3	100.0 (317)
$\chi^2 = 45.84 \quad \chi^2(.05) = 15.51$						
<u>สถานภาพทางเศรษฐกิจ</u>						
<u>และสังคม</u>						
ชั้นสูง	* ก	-	-	-	-	*ก(1)
ชั้นกลาง	18.8	68.8	6.2	-	6.2	100.0 (16)
ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง	13.4	26.7	21.3	8.7	29.9	100.0 (127)
ชั้นต่ำ	4.1	15.0	10.9	15.0	54.9	100.0 (173)
รวม	8.8	22.4	14.8	11.7	42.3	100.0 (317)
$\chi^2 = 63.55 \quad \chi^2(.05) = 21.03$						

หมายเหตุ *ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย.

5. นิตยสาร

ในสังคมชนบทนั้นสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสารย่อมมีความแพร่หลายน้อย เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ อาทิเช่น การคมนาคมขนส่งไม่สะดวกพอ และความนิยมในสื่อประเภทนี้น้อย เพราะเป็นสื่อที่มีราคาแพงพอสมควร ประกอบกับผู้ที่มีการศึกษาจึงจะสามารถอ่านได้ ชาวชนบทส่วนใหญ่ฐานะยากจน การศึกษาคำ จึงไม่สนใจต่อสื่อประเภทนี้เท่าที่ควร ต่างกับวิทยุซึ่งมีความแพร่หลายมากกว่า เปลี่ยนถ่านแต่ละครั้งก็สามารถรับฟังได้นาน และในขณะที่วิทยุก็ยังสามารถประกอบกิจการงานอย่างอื่นได้ด้วย แต่การอ่านนิตยสารไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ จึงเป็นการสิ้นเปลืองเวลา จากการวิจัยพบว่าผู้รับการสัมภาษณ์ที่เคยอ่านนิตยสารมีจำนวนน้อยมากเพียงร้อยละ 20.8 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านนิตยสารกับปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยทำการทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อประเภทนี้ จำนวนร้อยละของผู้ที่อ่านนิตยสารไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน 1 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์, 1 - 2 ครั้งต่อเดือน หรือน้อยกว่า 1 - 2 ครั้งต่อเดือน จำนวนร้อยละของเพศชายและเพศหญิงก็มีความใกล้เคียงกันอย่างมาก และจำนวนของผู้ที่ไม่เคยอ่านนิตยสารทั้งเพศชายและเพศหญิง มีจำนวนร้อยละประมาณ 79 เท่า ๆ กัน (ตารางที่ 17)

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านอายุกับพฤติกรรมในการอ่านนิตยสารของชาวชนบท แล้วพบว่าอายุจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อประเภทนี้ นั่นคือ ในกลุ่มอายุที่ต่างกันจะมีความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสารแตกต่างกันไป หรืออาจกล่าวได้ว่าปริมาณการอ่านนิตยสารจะลดน้อยลงตามอายุที่เพิ่มขึ้นจากตารางที่ 17 จะเห็นว่า การอ่านนิตยสาร 1 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์, 1 - 2 ครั้งต่อเดือน และน้อยกว่า 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี จะมีร้อยละของผู้ที่อ่านในลักษณะดังกล่าวสูงกว่าในกลุ่มอายุอื่น ๆ และจำนวนผู้ที่ไม่เคยอ่านนิตยสารนั้นในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี ร้อยละ 60.3 และจะเพิ่มมากขึ้นในกลุ่มอายุที่สูงขึ้นในกลุ่มอายุ 30 - 39 ปี มีร้อยละ 82 ในกลุ่มอายุ 40 - 49 ปี

และ 50 ปี ขึ้นไป มีร้อยละ 86.7 และ 88.9 ตามลำดับ การที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวชอบความบันเทิงและต้องการหาประสบการณ์ความรู้ซึ่งมีอยู่ในนิตยสาร เพราะนิตยสารแต่ละเล่มนั้นมักจะประกอบด้วยนวนิยาย, สารคดี และเกร็ดความรู้ต่าง ๆ ที่น่าพอใจ

เมื่อนำปัจจัยทางด้านการศึกษามาพิจารณาพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสารอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์นั้น การศึกษาจะเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง เพราะคนไม่มีความรู้, ไม่มีการศึกษาก็จะไม่สามารถอ่านหนังสือได้ จากการวิจัยปรากฏผลว่ายิ่งมีระดับการศึกษาสูงขึ้นจะมีแนวโน้มในการอ่านนิตยสารบ่อยครั้งขึ้น จากตารางที่ 10 ผู้ที่มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 จะอ่านนิตยสาร 1 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ และ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 14 ในขณะที่ผู้มีการศึกษาดังแต่ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 ขึ้นไปมีผู้อ่านนิตยสาร 1 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ และ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 61.5 สำหรับผู้ที่ไม่เคยอ่านนิตยสารจะมีจำนวนมากที่สุด ในกลุ่มผู้ไม่ได้เรียนและในกลุ่มผู้มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 เป็นอันดับรองลงมา

สำหรับปัจจัยทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือเป็นอย่างมาก และเป็นไปในลักษณะเดียวกับปัจจัยทางด้านการศึกษาเช่นกัน นั่นคือผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าจะมีความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสารมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า ในการอ่านหนังสือพิมพ์ 1 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ และ 1 - 2 ครั้งต่อเดือนนั้น ผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นกลางและชั้นต่ำค่อนข้างกลางจะมีจำนวนผู้อ่านมากกว่าในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำ สำหรับผู้ที่ไม่เคยอ่านนิตยสารก็เช่นกันจะพบว่าจำนวนลดน้อยลงตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้น ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำมีผู้ที่ไม่เคยอ่านนิตยสารเป็นจำนวนสูงถึงร้อยละ 85.5 และคอยลดน้อยลงตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้น โดยมีจำนวนของผู้ที่ไม่เคยอ่านนิตยสารในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำค่อนข้างกลางและ

ชั้นกลางจำนวนร้อยละ 76.4 และ 37.5 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่าเนื่องจากผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นสูงมักจะเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษามากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะดีพอจะส่งเสียให้มีการศึกษาในชั้นสูงได้ จึงเป็นผู้ที่มีความสนใจในการอ่านนิตยสาร กอปรกับมีฐานะดีพอที่จะซื้อนิตยสารมาอ่านเป็นประจำได้ จึงทำให้มีจำนวนของผู้อ่านนิตยสารบ่อยครั้งมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมในชั้นต่ำกว่า

ตารางที่ 17 การอ่านนิตยสารจำแนกตามความบ่อยครั้งในการอ่านกับปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสาร (ร้อยละ)					รวม
	ทุกวัน	1-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์	1-2 ครั้ง ต่อเดือน	น้อยกว่า 1-2 ครั้ง ต่อเดือน	ไม่เคย อ่าน	
<u>เพศ</u>						
ชาย	-	8.4	7.4	5.3	78.9	100.0 (95)
หญิง	0.9	8.1	6.3	5.4	79.3	100.0 (222)
รวม	0.6	8.2	6.6	5.4	79.2	100.0 (317)

$$\chi^2 = 0.98 \quad \chi^2(.05) = 9.49$$

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสาร (ร้อยละ)					รวม
	ทุกวัน	1-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์	1-2 ครั้ง ต่อเดือน	น้อยกว่า 1-2 ครั้ง ต่อเดือน	ไม่เคย อ่าน	
<u>อายุ</u>						
20 - 29 ปี	2.6	11.4	15.4	10.3	60.3	100.0 (78)
30 - 39 ปี	-	10.1	4.5	3.4	82.0	100.0 (89)
40 - 49 ปี	-	5.7	3.8	3.8	86.7	100.0 (105)
50 ปีขึ้นไป	-	4.4	2.2	4.4	88.9	100.0 (45)
รวม	0.6	8.2	6.6	5.4	79.2	100.0 (317)
$\chi^2 = 30.7 \quad \chi^2(.05) = 21.03$						
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	-	-	-	7.4	92.6	100.0 (27)
ป.1 - ป.4	0.7	7.5	6.5	5.1	80.1	100.0 (277)
ตั้งแต่ชั้น ป.5ขึ้นไป	-	38.4	23.1	7.7	30.8	100.0 (13)
รวม	0.6	8.2	6.6	5.4	79.2	100.0 (317)
$\chi^2 = 28.09 \quad \chi^2(.05) = 15.51$						

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ปัจจัยต่อบุคคล	ความบ่อยครั้งในการอ่านนิยายสาร (ร้อยละ)					รวม
	ทุกวัน	1-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์	1-2 ครั้ง ต่อเดือน	น้อยกว่า 1-2 ครั้ง ต่อเดือน	ไม่เคย อ่าน	
<u>สถานภาพทางเศรษฐกิจ</u>						
<u>และสังคม</u>						
ชั้นสูง	-	*ก	-	-	-	*ก(1)
ชั้นกลาง	-	37.5	18.7	6.2	37.5	100.0 (16)
ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง	-	11.0	9.4	3.1	76.4	100.0 (127)
ชั้นต่ำ	1.2	2.9	3.5	6.9	85.5	100.0 (173)
รวม	0.6	8.2	6.6	5.4	79.2	100.0 (317)
$\chi^2 = 48.86 \quad \chi^2(.05) =$						21.03

หมายเหตุ *ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย.

6. หนังสือเล่ม

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมในการอ่านหนังสือเล่ม โดยทำการทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือเล่ม จากตารางที่ 18 เพศชายที่อ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่แล้ว มีอัตราร้อยละ 21.1 ของจำนวนเพศชายทั้งหมด และเพศหญิงร้อยละ 17.6

ของจำนวนเพศหญิงทั้งหมด การอ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้ายภายใน 2 - 3 เดือนที่แล้ว
นั้น จำนวนร้อยละของเพศชายจะสูงกว่าจำนวนร้อยละของเพศหญิงเล็กน้อย และเมื่อพิจารณา
ถึงผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือเล่มพบว่า ในกลุ่มผู้หญิงมีผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือร้อยละ 70.3 ใน
ขณะที่มีผู้ชายที่ไม่เคยอ่านหนังสือเล่มร้อยละ 57.9 ของจำนวนผู้ชายทั้งหมด

เมื่อนำปัจจัยด้านอายุมาพิจารณาพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการ
อ่านหนังสือเล่ม สำหรับผู้ที่อ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้ายภายในเดือนที่แล้วตามกลุ่มอายุ
20 - 29 ปี, 30 - 39 ปี, 40 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 24.4,
18.0, 17.1 และ 13.3 ตามลำดับ สำหรับจำนวนของผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือเล่มจะมีใน
กลุ่มของผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนมากกว่าในทุก ๆ กลุ่มอายุ คือ มีถึงร้อยละ
75.6 และในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี มีจำนวนผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือเล่มน้อยที่สุดมีร้อยละ
55.1 การที่คนในวัยหนุ่มสาวอ่านหนังสือเล่มมากกว่าผู้สูงอายุ น่าจะด้วยเหตุผลท่านเองเกี่ยวกับ
การอ่านนิตยสารและหนังสือพิมพ์ คือ เป็นวัยที่มีความสนใจต่อเหตุการณ์รอบ ๆ ตัวมาก
กว่าผู้ที่มีอายุมากขึ้นไป และมีความสนใจใฝ่รู้ต่อการศึกษาในเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งสิ่ง
เหล่านี้หาได้จาก การอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ตามความชอบของแต่ละบุคคล

ปัจจัยด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือเล่มของบุคคล
ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะอ่านหนังสือเล่มบ่อยครั้งกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ จากการวิจัยพบว่าผู้
ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีการอ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้ายในระยะใกล้ ๆ มากกว่าผู้ที่มีการ
ศึกษาค่ำกว่า ผู้ที่มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 มีผู้อ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้าย
ภายใน 1 เดือนที่แล้วร้อยละ 18.8 แต่ผู้ที่มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไปจะมี
จำนวนของผู้อ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่แล้วร้อยละ 38.4 สำหรับจำนวน
ผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือเล่มก็เช่นกัน จะพบว่าในกลุ่มผู้ที่ไม่ได้เรียนมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 92.6
และค้อย ๆ ลดลงในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงขึ้น คือร้อยละ 65.7 ในกลุ่มผู้มีการศึกษาประถม
ปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 และร้อยละ 30.8 ในกลุ่มผู้มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป

สำหรับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกับความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือเล่ม
นั้น พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นสูงกว่ามีแนวโน้ม

ที่จะอ่านหนังสือเล่มมากกว่าผู้ที่มิมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า จากตารางที่ 18 จะเห็นว่าผู้ที่อ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือน จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้น โดยผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำ, ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง และชั้นกลางจะมีจำนวนผู้ที่อ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่แล้วเป็นจำนวนร้อยละ 14.4, 22.0 และ 31.2 ตามลำดับ สำหรับผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นสูงมีจำนวนตัวอย่างเพียง 1 ราย เท่านั้น และเป็นผู้ที่อ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่แล้วเช่นกัน สำหรับผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือเล่มนั้นจะมีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมชั้นต่ำจำนวนร้อยละ 73.4 และจะลดน้อยลงอย่างรวดเร็วในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้น คือ ผู้ที่มีสถานภาพและสังคมในชั้นต่ำค่อนข้างกลางมีผู้ไม่เคยอ่านหนังสือเล่มร้อยละ 60.6 และในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นกลางมีจำนวนร้อยละ 43.7 ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นกลางและชั้นสูงนั้นจะมีผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรม อาจเป็นอาชีพนักธุรกิจ, ครู, ข้าราชการ ฯลฯ ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องอ่านหนังสืออยู่เป็นประจำเพราะเกี่ยวกับอาชีพการงานของตน จึงทำให้จำนวนของผู้ที่อ่านหนังสือเล่มเพิ่มมากขึ้นในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้น

ตารางที่ 18 การอ่านหนังสือเล่มจําแนกตามระยะเวลาในการอ่านครั้งสุดท้าย
กับปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจ
และสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	การอ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้าย (ร้อยละ)					รวม
	ภายใน 1 เดือนที่ แล้ว	2-3 เดือน ที่แล้ว	4-6 เดือน ที่แล้ว	นานกว่า 4-6 เดือนที่ แล้ว	ไม่เคย อ่าน	
<u>เพศ</u>						
ชาย	21.1	7.4	2.1	11.6	57.9	100.0 (95)
หญิง	17.6	3.1	2.2	6.8	70.3	100.0 (222)
รวม	18.6	4.4	2.2	8.2	66.6	100.0 (317)
$\chi^2 = 6.46 \quad \chi^2(.05) = 9.49$						
<u>อายุ</u>						
20 - 29 ปี	24.4	6.4	5.1	8.9	55.1	100.0 (78)
30 - 39 ปี	18.0	1.1	2.2	5.6	73.0	100.0 (89)
40 - 49 ปี	17.1	5.7	0.9	10.5	65.7	100.0 (105)
50 ปีขึ้นไป	13.3	4.4	-	6.7	75.6	100.0 (45)
รวม	18.6	4.4	2.2	8.2	66.6	100.0 (317)
$\chi^2 = 13.69 \quad \chi^2(.05) = 21.03$						

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	การอ่านหนังสือเล่มครั้งสุดท้าย (ร้อยละ)					รวม
	ภายใน 1 เดือนที่ แล้ว	2-3เดือน ที่แล้ว	4-6เดือน ที่แล้ว	นานกว่า 4-6เดือน ที่แล้ว	ไม่เคย อ่าน	
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	7.4	-	-	-	92.6	100.0 (27)
ป.1 - ป.4	18.8	4.7	2.2	8.7	65.7	100.0 (277)
ตั้งแต่ ป.5 ขึ้นไป	38.4	7.7	7.7	15.4	30.8	100.0 (13)
รวม	18.6	4.4	2.2	8.2	66.6	100.0 (317)
	$\chi^2 = 16.68$					$\chi^2(.05) = 15.51$
<u>สถานภาพทางเศรษฐกิจ</u>						
<u>และสังคม</u>						
ชั้นสูง	*ก	-	-	-	-	*ก(1)
ชั้นกลาง	31.2	6.3	6.3	12.5	43.7	100.0 (16)
ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง	22.0	6.3	2.4	8.7	60.6	100.0 (127)
ชั้นต่ำ	14.4	2.9	1.7	7.5	73.4	100.0 (173)
รวม	18.6	4.4	2.2	8.2	66.6	100.0 (317)
	$\chi^2 = 14.49$					$\chi^2(.05) = 21.03$

หมายเหตุ *ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย.

7. แผนป้ายประกาศ

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านแผนป้ายประกาศกับปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยทำการทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์การอ่านแผนป้ายประกาศ จากตารางที่ 19 จะเห็นว่า ไม่ว่าผู้หญิงหรือผู้ชายจะเคยอ่านแผนป้ายประกาศเป็นจำนวน ร้อยละที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 66.3 ของเพศชาย และร้อยละ 67.6 ของเพศหญิง เมื่อพิจารณาถึงการอ่านแผนป้ายประกาศครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่แล้วพบว่า ไม่มี ความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง คือ มีจำนวนร้อยละ 27.4 ของเพศชาย และร้อยละ 27 ของเพศหญิง แต่สำหรับการอ่านแผนป้ายประกาศครั้งสุดท้ายเมื่อ 2 - 3 เดือนที่แล้วมา ปรากฏว่าจำนวนร้อยละของเพศหญิงสูงกว่าเพศชายเพียงเล็กน้อย การที่ เพศชายและหญิงมีพฤติกรรมในการอ่านแผนป้ายประกาศที่ไม่แตกต่างกันเช่นนี้ เนื่องจาก การคิดแผนป้ายประกาศเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ตาม มักจะนำไปติดไว้ตามทางที่มีผู้เดินผ่านไปมาเสมอ ๆ และติดไว้ตามบ้านของผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะมีลูกบ้าน แวะมาเสมอ ๆ ดังนั้นเพศชายและเพศหญิงจึงมีโอกาสอ่านแผนป้ายประกาศในอัตราที่ เท่าเทียมกัน

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านอายุพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการอ่านแผนป้ายประกาศ ยิ่งอายุมากขึ้นแนวโน้มในการอ่านแผนป้ายประกาศจะลดน้อยลง ในการอ่านแผนป้าย ประกาศครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่แล้วมา ปรากฏว่าในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี มี จำนวนผู้อ่านมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ มีจำนวนร้อยละ 42.3 ขณะที่กลุ่มอายุ 30 - 39 ปี, 40 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีผู้อ่านร้อยละ 27, 18.1 และ 22.2 ของแต่ละกลุ่ม ตามลำดับ สำหรับผู้ที่อ่านแผนป้ายประกาศครั้งสุดท้ายเมื่อ 2 - 3 เดือนที่แล้ว ปรากฏว่า ในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี มีจำนวนร้อยละที่ใกล้เคียงกับอายุ 40 - 49 ปี คือร้อยละ 32.1 และ 32.4 และในกลุ่มอายุ 30 - 39 ปี, กลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปร้อยละ 28.1 และ 20 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงผู้ที่ไม่เคยอ่านแผนป้ายประกาศพบว่า ในกลุ่มอายุที่ เพิ่มขึ้นจะมีจำนวนผู้ที่ไม่เคยอ่านแผนป้ายประกาศเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี

มีผู้ไม่เคยอ่านแผ่นป้ายประกาศร้อยละ 15.4 ในขณะที่กลุ่มอายุ 30 - 39 ปี, 40 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีจำนวนของผู้ที่ไม่เคยอ่านแผ่นป้ายประกาศร้อยละ 33.7, 36.2 และ 53.3 ตามลำดับ การที่ผู้อยู่ในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีจำนวนผู้ไม่เคยอ่านแผ่นป้ายประกาศสูงกว่าในกลุ่มอายุอื่น ๆ อาจเนื่องจากผู้ที่มีอายุมาก ๆ มักจะอยู่กับบ้านไม่ค่อยได้ออกไปไหน หรือหากจะออกนอกบ้านบ้างก็มักจะไม่สนใจต่อแผ่นป้ายประกาศนัก อาจเนื่องจากสายตาไม่ดีหรือมีเด้นั้นก็เป็นผู้ไม่มีการศึกษาจึงอ่านหนังสือไม่ออก ซึ่งจะพบมากในผู้ที่มีวัยสูงอายุ ส่วนผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวจำเป็นต้องออกจากบ้านเพื่อไปประกอบอาชีพเป็นกิจวัตรประจำวัน กอปรกับมักจะมีควมสนใจต่อสิ่งรอบ ๆ ตัว จึงมีความสนใจต่อแผ่นป้ายประกาศที่ติดไว้ในหมู่บ้านมากกว่าผู้ที่อยู่ในวัยอื่น ๆ

สำหรับปัจจัยด้านการศึกษา นั้น จะมีความสัมพันธ์กับการอ่านแผ่นป้ายประกาศด้วยเช่นกัน เพราะปรากฏว่าผู้ที่ให้คำตอบว่าอ่านแผ่นป้ายประกาศครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่แล้ว เป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 และตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป มีจำนวนร้อยละมากกว่าในกลุ่มผู้ไม่ได้เรียนถึง 2 เท่า โดยผู้ไม่ได้เรียนให้คำตอบว่าอ่านแผ่นป้ายประกาศภายใน 1 เดือนที่แล้ว มีจำนวนร้อยละ 14.8 ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 และประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป ให้คำตอบเป็นจำนวนร้อยละ 28.1 และ 30.8 ตามลำดับ ทั้งนี้แม้ว่าตามหลักการทั่วไปแล้ว การเขียนข้อความใด ๆ ลงในแผ่นป้ายประกาศมักจะใช้ถ้อยคำง่าย ๆ อ่านแล้วเข้าใจง่าย จดจำง่าย แม้ผู้มีการศึกษาน้อยก็เข้าใจ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดสำหรับผู้ไม่ได้เรียนที่ย่อมจะอ่านไม่ออก แต่การที่มีผู้ไม่ได้เรียนให้คำตอบว่าอ่านแผ่นป้ายประกาศภายใน 1 เดือนที่แล้ว เป็นจำนวนร้อยละ 14.8 ก็อาจเป็นเพราะว่าแม้เขาจะอ่านหนังสือไม่ออกแต่ก็อาจดูรูปภาพและให้ผู้อื่นอ่านให้ฟัง เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้ที่ไม่เคยอ่านแผ่นป้ายประกาศก็จะพบว่ายิ่งมีการศึกษาสูงขึ้นจำนวนผู้ที่ไม่เคยอ่านแผ่นป้ายประกาศก็จะยิ่งลดลง

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมพบว่า มีความสัมพันธ์กับการอ่านแผ่นป้ายประกาศ ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าจะอ่านแผ่นป้ายประกาศบ่อยครั้งกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำกว่า สำหรับการอ่านแผ่นป้ายประกาศ

ภายใน 1 เดือนที่แล้ว ผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำมีจำนวนผู้อ่านร้อยละ 21.4 และจะเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วในกลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำค่อนข้างกลาง และชั้นกลางมีจำนวนร้อยละ 32.3 และ 43.8 ตามลำดับ สำหรับการอ่านแผ่นป้ายประกาศ 2 - 3 เดือนที่แล้ว ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการอ่านแผ่นป้ายประกาศภายใน 1 เดือนที่แล้วเช่นกัน คือมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่เคยอ่านแผ่นป้ายประกาศนั้นจะพบมากในกลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่เคยอ่านแผ่นป้ายประกาศนั้นจะพบมากในกลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำมากกว่าในกลุ่มอื่น ๆ

ตารางที่ 19 การอ่านแผ่นป้ายประกาศครั้งสุดท้ายจำแนกตามระยะเวลาในการอ่านครั้งสุดท้ายกับปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการอ่าน (ร้อยละ)					รวม
	ภายใน 1 เดือนที่แล้ว	2-3 เดือนที่แล้ว	4-6 เดือนที่แล้ว	นานกว่า 4-6 เดือนที่แล้ว	ไม่เคยอ่าน	
<u>เพศ</u>						
ชาย	27.4	26.3	1.0	11.6	33.7	100.0 (95)
หญิง	27.0	30.6	0.9	9.0	32.4	100.0 (222)
รวม	27.1	29.3	0.9	9.8	32.8	100.0 (317)
	$\chi^2 = 0.92$					$\chi^2(.05) = 9.49$

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการอ่าน (ร้อยละ)					รวม
	ภายใน 1 เดือน ที่แล้ว	2-3 เดือน ที่แล้ว	4-6 เดือน ที่แล้ว	นานกว่า 4-6 เดือน ที่แล้ว	ไม่เคย อ่าน	
<u>อายุ</u>						
20 - 29 ปี	42.3	32.1	2.6	7.7	15.4	100.0 (78)
30 - 39 ปี	27.0	28.1	-	11.2	33.7	100.0 (89)
40 - 49 ปี	18.1	32.4	0.9	12.4	36.2	100.0 (105)
50 ปีขึ้นไป	22.2	20.0	-	4.4	53.3	100.0 (45)
รวม	27.1	29.3	0.9	9.8	32.8	100.0 (317)
	$\chi^2 = 39.58$					$\chi^2(.05) = 21.03$
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	14.8	-	-	-	85.2	100.0 (27)
ป.1 - ป.4	28.1	32.1	0.7	10.5	28.5	100.0 (277)
ตั้งแต่ ป.5 ขึ้นไป	30.8	30.8	7.7	15.4	15.4	100.0 (13)
รวม	27.1	29.3	0.9	9.8	32.8	100.0 (317)
	$\chi^2 = 47.01$					$\chi^2(.05) = 15.51$

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความบ่อยครั้งในการอ่าน (ร้อยละ)					รวม
	ภายใน 1 เดือน ที่แล้ว	2-3 เดือน ที่แล้ว	4-6 เดือน ที่แล้ว	นานกว่า 4-6 เดือน ที่แล้ว	ไม่เคย อ่าน	
<u>สถานภาพทางเศรษฐกิจ</u>						
<u>และสังคม</u>						
ชั้นสูง	*ก	-	-	-	-	*ก(1)
ชั้นกลาง	43.8	43.8	-	6.2	6.2	100.0 (16)
ชั้นต่ำก่อนข้างกลาง	32.3	32.3	0.8	10.2	24.4	100.0 (127)
ชั้นต่ำ	21.4	26.0	1.1	9.8	41.6	100.0 (173)
รวม	27.1	29.3	0.9	9.8	32.8	100.0 (317)
$\chi^2 = 21.27 \quad \chi^2(.05) = 21.03$						

หมายเหตุ *ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย.

สรุป

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่น่าจะมีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อของประชากร ตัวอย่างอันได้แก่ ปัจจัยทางด้านเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม พบว่า

1. การรับฟังวิทยุ นั้น เพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการฟังวิทยุ แต่เพศชายมีแนวโน้มที่จะรับฟังวิทยุทุกวันมากกว่าเพศหญิงเพียงเล็กน้อย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี มีแนวโน้ม

ที่จะฟังวิทยุทุกวันมากกว่าผู้อยู่ในวัยอื่น ๆ ผู้มีการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะฟังวิทยุบ่อยครั้งกว่าผู้ที่มีการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า

2. การรับชมโทรทัศน์นั้น เพศและอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการชมโทรทัศน์ แต่ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมจะมีความสัมพันธ์กับการรับชมโทรทัศน์ ผู้ที่รับชมโทรทัศน์ทุกวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามระดับการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้น

3. การชมภาพยนตร์นั้น เพศและการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการชมภาพยนตร์ แต่กลุ่มอายุจะมีความสัมพันธ์กับการชมภาพยนตร์ โดยผู้ที่มียุสูงขึ้นไปจะมีความบ่อยครั้งในการชมภาพยนตร์ลดน้อยลง สำหรับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมจะมีความสัมพันธ์กับการชมภาพยนตร์ ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นกลางจะชมภาพยนตร์เกือบจะครึ่งเป็นส่วนใหญ่ แต่ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำค่อนข้างกลางและชั้นต่ำจะชมภาพยนตร์น้อยกว่าเกือบครึ่งเป็นส่วนใหญ่

4. การอ่านหนังสือพิมพ์นั้น อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ สำหรับผู้อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุก ๆ วันจะอยู่ในกลุ่มอายุต่าง ๆ กัน โดยมีจำนวนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่กลุ่มอายุระหว่าง 20 - 29 ปี จะมีจำนวนผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์สูงที่สุด และผู้ที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์เลยนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป สำหรับเพศ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมจะมีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ โดยผู้ที่มีการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้นจะมีการอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันมากขึ้นด้วย

5. สำหรับการอ่านนิตยสารนั้น เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสาร ทั้งเพศหญิงและเพศชายมีการอ่านนิตยสารที่ไม่แตกต่างกัน แต่อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมจะมีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสาร โดยกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี จะมีจำนวนผู้อ่านนิตยสารมากกว่าในกลุ่มอายุอื่น ๆ และความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสารจะลดน้อยลงตามกลุ่มอายุที่เพิ่มมากขึ้น ผู้ที่มีการศึกษาและระดับ

สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้นจะมีการอ่านนิตยสารบ่อยครั้งขึ้น

6. การอ่านหนังสือเล่มนั้น เพศ, อายุ และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือเล่ม แต่สำหรับปัจจัยด้านการศึกษา นั้นมีความสัมพันธ์กับการอ่านหนังสือเล่มอย่างเห็นได้ชัด ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะอ่านหนังสือ เล่มมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้นไปมีแนวโน้ม ที่จะอ่านหนังสือเล่มมากกว่าผู้มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ

7. การอ่านแผ่นป้ายประกาศนั้น เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการอ่านแผ่นป้าย ประกาศ แต่อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมจะมีความสัมพันธ์ กับการอ่านแผ่นป้ายประกาศ โดยผู้ที่อ่านแผ่นป้ายประกาศครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่ แล้วจะมีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี และกลุ่มอายุที่เพิ่มขึ้นจะมีจำนวนผู้ที่ไม่ เคยอ่านแผ่นป้ายประกาศเพิ่มมากขึ้น และสำหรับผู้ที่มีระดับการศึกษาและสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่าก็จะมีจำนวนผู้ที่อ่านแผ่นป้ายประกาศครั้งสุดท้ายภายใน 1 เดือนที่แล้วมากกว่าในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาและสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม ที่ต่ำกว่าด้วย

จากข้อสรุปข้างต้นทั้งหมดนี้ จะเห็นว่าไม่สนับสนุนสมมุติฐานในข้อ 4 ที่ว่า "การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ (วิทยุ, โทรทัศน์) ในชนบท จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ตามกลุ่มอายุที่เพิ่มขึ้น และการใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์จะลดน้อยลงตามกลุ่มอายุที่เพิ่มขึ้น" แต่กลับพบว่าไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อประเภทสิ่งพิมพ์จะมีจำนวน ผู้ใช้ลดลงในกลุ่มอายุที่เพิ่มมากขึ้น และบุคคลที่มีการศึกษาสูงจะใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์มาก กว่าบุคคลที่มีการศึกษาต่ำ

ความน่าเชื่อถือของสื่อมวลชน

หมายถึง ระดับความเชื่อถือและความไว้วางใจที่ผู้รับสื่อมีต่อสื่อมวลชนแต่ละ ประเภทที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารจากผู้ส่งสาร (แหล่งข่าว) มาสู่ผู้รับสาร ในการวิจัย ครั้งนี้มีความประสงค์ต้องการทราบความเชื่อถือของผู้รับสารสัมพันธ์ที่มีต่อสื่อมวลชนแต่ละ

ประเภท อันได้แก่ วิทยุ, โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์, นิตยสาร, หนังสือเล่ม และแผ่นป้ายประกาศ (สำหรับสื่อประเภทภาพยนตร์นั้นเป็นสื่อที่ให้ความบันเทิงมากกว่าการให้สาระ ความรู้จึงไม่นำมาพิจารณาด้วย) ว่าสื่อมวลชนแต่ละประเภทได้รับความเชื่อถือจากผู้รับสารสัมภาษณ์มากน้อยเพียงใด

จากการเปรียบเทียบความน่าเชื่อถือของสื่อต่าง ๆ จากรายงานสรุปการสำรวจ สื่อมวลชนในภาคเหนือ ประเทศไทย⁵⁴ ปรากฏว่าผู้รับสารสัมภาษณ์ในภาคเหนือแสดงความ เชื่อในสื่อประเภทหนังสือพิมพ์มากที่สุด สื่อประเภทหนังสือ ภาพยนตร์ สื่อบุคคล และโทรทัศน์ เป็นสื่อที่น่าเชื่อถือในภาคเหนือลดหลั่นกันตามลำดับ ความน่าเชื่อถือในสื่อแต่ละประเภทของ ผู้รับสารสัมภาษณ์นั้นในภาคต่าง ๆ จะแตกต่างกันไป ตัวอย่างเช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สื่อประเภทหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่น่าเชื่อถือที่สุด รองลงมาได้แก่ วิทยุ และอันดับสามได้แก่ โทรทัศน์ ผู้รับสารสัมภาษณ์ในภาคใต้ได้แสดงความน่าเชื่อถือในสื่อต่าง ๆ สามอันดับแรก เหมือนกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ในภาคใต้นั้นสื่อบุคคลได้รับความเชื่อถือมากกว่า สื่อประเภทภาพยนตร์ ในภาคกลางวิทยุเป็นสื่อที่น่าเชื่อถือที่สุด และโทรทัศน์เป็นสื่อที่น่า เชื่อถือในอันดับรองลงมา แต่สำหรับผู้รับสารสัมภาษณ์ในเขตกรุงเทพฯ ให้คำตอบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่น่าเชื่อถือที่สุด และหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่น่าเชื่อถือรองลงมา

ในการวิจัยครั้งนี้ จะได้ศึกษาถึงความน่าเชื่อถือของสื่อมวลชนแต่ละประเภท ตามความรู้สึกริक्तคิขของผู้รับสารสัมภาษณ์ โดยจำแนกออกตามเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

1. วิทยุ

จากผลการวิจัยถึงความเชื่อถือของผู้รับสารสัมภาษณ์ที่มีต่อสื่อประเภทวิทยุ พบว่า เมื่อพิจารณาารวมทั้งหมดผู้รับสารสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะให้ความเชื่อถือต่อสื่อประเภทวิทยุ

⁵⁴ คริสชัย ศิริกายะ, เรื่องเดิม, หน้า 55.

เพียงครึ่งเดียว มีจำนวนร้อยละ 46.4 และเชื่อทั้งหมดมีจำนวนรองลงมา คือร้อยละ 31.8 แต่เมื่อแยกพิจารณาตาม เพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมแล้ว (ตามตารางที่ 20) จะเห็นได้ว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่ให้ความเชื่อถือถือสื่อประเภทวิทยุเพียงครึ่งเดียวเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 47.8 ของเพศชายและร้อยละ 45.7 ของเพศหญิง แต่ในกลุ่มเพศชายจะให้ความเชื่อถือถือสื่อวิทยุโดยเชื่อทั้งหมดและเชื่อเกือบหมดเป็นจำนวนรองลงมาในอัตราที่เท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 21.7 สำหรับในกลุ่มเพศหญิงให้คำตอบว่า เชื่อทั้งหมดเป็นจำนวนรองลงมา คือร้อยละ 36.5 การที่เพศหญิงมีความเชื่อทั้งหมดถือสื่อประเภทวิทยุมากกว่าเพศชายนั้นอาจพิจารณาได้ว่าเพศหญิงเป็นเพศที่มีความอ่อนไหวง่าย เมื่อได้ยินได้ฟังอะไรมา มักจะใช้อารมณ์เป็นเครื่องตัดสินมากกว่าจะพิจารณาถึงเหตุผลที่ถูกต้อง

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านอายุพบว่า ในทุก ๆ กลุ่มอายุจะมีผู้ให้ความเชื่อถือถือสื่อวิทยุเพียงครึ่งเดียวเป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 42.7 ในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี, ร้อยละ 50.6 ในกลุ่มอายุ 30 - 39 ปี, ร้อยละ 43.6 ในกลุ่มอายุ 40 - 49 ปี และร้อยละ 51.3 ในกลุ่มอายุ 50 ปี ขึ้นไป แต่สำหรับความเชื่อถือในระคับต่าง ๆ นั้น ปรากฏว่ากลุ่มอายุ 20 - 29 ปี จะให้ความเชื่อทั้งหมดแก่สื่อวิทยุมากกว่าผู้อยู่ในกลุ่มอายุอื่น ๆ มีจำนวนร้อยละ 38.6 ในขณะที่กลุ่มอายุ 30 - 39 ปี, 40 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีความเชื่อทั้งหมดถือสื่อวิทยุ ร้อยละ 29.6, 28.7 และ 30.8 ตามลำดับ การที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้อยู่ในวัยหนุ่มสาวยังมีประสบการณ์ต่าง ๆ น้อย เมื่อได้ยินได้ฟังสิ่งใดมาก็มักจะคล้อยตามโดยง่าย นึกถึงกลุ่มผู้มีวัยสูงอายุ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาจะเป็นเครื่องช่วยตัดสินว่าสิ่งใดควรจะเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

สำหรับในกลุ่มการศึกษาระดับต่าง ๆ พบว่า ในกลุ่มผู้ที่ไม่ได้เรียนให้ความเชื่อถือถือสื่อวิทยุโดยเชื่อทั้งหมดเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 52.4 และเชื่อครึ่งเดียว มีจำนวนรองลงมา แต่ในกลุ่มผู้มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 และตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไปจะมีผู้เชื่อถือถือสื่อวิทยุเพียงครึ่งเดียวเป็นจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 46.1 และร้อยละ 75.0 ตามลำดับ สำหรับในกลุ่มผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 จะมีผู้เชื่อทั้งหมดเป็นจำนวนรองลงมา แต่ในกลุ่มผู้มีการศึกษาตั้งแต่ชั้น

ประณมปีที่ 5 ขึ้นไป มีผู้เชื่อเกือบหมดเป็นจำนวนรองลงมา และมีจำนวนผู้ที่เชื่อทั้งหมด น้อยที่สุดกว่าทุก ๆ กลุ่ม การที่เป็นเช่นนี้ควรพิจารณาได้ว่า การที่บุคคลมีการศึกษาสูงขึ้น ย่อมมีการไตร่ตรองในสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมาว่า สิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ มีการนำเหตุผล มาพิจารณาประกอบมากกว่าผู้ที่ไม่มีการศึกษา จึงทำให้มีผู้เชื่อถือสื่อวิทย์โดยเชื่อทั้งหมด เป็นจำนวนมากที่สุดในกลุ่มผู้ไม่ได้เรียน และน้อยที่สุดในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถม ปีที่ 5 ขึ้นไป

ในค่านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น ปรากฏว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะเชื่อถือสื่อประเภทวิทย์เพียงครั้งเดียวมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพ ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า และในขณะที่เดียวกันผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ต่ำกว่าก็มีแนวโน้มที่จะเชื่อถือสื่อวิทย์โดยเชื่อทั้งหมดมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมที่สูงกว่า จากตารางที่ 20 พบว่า มีผู้เชื่อถือสื่อวิทย์ครั้งเดียวร้อยละ 62.5, 50.0 และ 42.1 ในกลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมชั้นกลาง, ชั้นต่ำค่อนข้าง กลาง และชั้นต่ำตามลำดับ และผู้ที่เชื่อถือสื่อวิทย์โดยเชื่อทั้งหมดในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมชั้นกลาง, ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง และชั้นต่ำ ร้อยละ 18.7, 25.0 และ 38.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ความเชื่อของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีต่อวิหุ่ จำแนกตาม เพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อที่มีต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อทั้งหมด	เชื่อเกือบหมด	เชื่อครึ่งเคี้ยว	เชื่อเพียงเล็กน้อย	ไม่เชื่อเลย	
<u>เพศ</u>						
ชาย	21.7	21.7	47.8	8.7	-	100.0 (92)
หญิง	36.5	11.2	45.7	6.1	0.5	100.0 (197)
<u>อายุ</u>						
20 - 29 ปี	38.6	10.7	42.7	8.0	-	100.0 (75)
30 - 39 ปี	29.6	12.3	50.6	6.2	1.2	100.0 (81)
40 - 49 ปี	28.7	19.1	43.6	8.5	-	100.0 (94)
50 ปี ขึ้นไป	30.8	15.4	51.3	2.6	-	100.0 (39)
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	52.4	9.5	33.3	4.8	-	100.0 (21)
ป.1 - ป.4	31.2	14.8	46.1	7.4	0.4	100.0 (256)
ตั้งแต่ ป.5 ขึ้นไป	8.3	16.7	75.0	-	-	100.0 (12)

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อที่มีต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อทั้งหมด	เชื่อเกือบหมด	เชื่อครึ่งเดียว	เชื่อเพียงเล็กน้อย	ไม่เชื่อเลย	
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม						
ชั้นสูง	-	*ก	-	-	-	*ก(1)
ชั้นกลาง	18.7	18.7	62.5	-	-	100.0 (16)
ชั้นค่าคอมข้างกลาง	25.0	16.7	50.0	8.3	-	100.0 (120)
ชั้นค่า	38.8	11.8	42.1	6.6	0.6	100.0 (152)
รวม	31.8	14.5	46.4	6.9	0.3	100.0 (289)*

หมายเหตุ * หมายถึง จำนวนผู้รับการสัมภาษณ์ที่ให้คำตอบว่าเคยฟังวิทยุ

*ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

2. โทรทัศน์

สำหรับสื่อประเภทโทรทัศน์นั้นเมื่อพิจารณารวมทั้งหมดจากตารางที่ 20 จะพบว่าส่วนใหญ่จะมีผู้ให้ความเชื่อต่อสื่อประเภทนี้เพียงครึ่งเดียว คือ มีจำนวนร้อยละ 42.6 และเชื่อทั้งหมดจำนวนร้อยละ 20.6 แต่เมื่อแยกพิจารณาตามเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแล้วพบว่า ทั้งผู้ชายและผู้หญิงส่วนใหญ่จะมีความเชื่อต่อสื่อโทรทัศน์เพียงครึ่งเดียว คือ มีจำนวนร้อยละ 47.8 ของเพศชาย และร้อยละ 40.0 ของเพศหญิง แต่เมื่อพิจารณาถึงความเชื่อทั้งหมดและความเชื่อเกือบหมดจะพบมากในกลุ่มเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากเหตุผลเกี่ยวกับความเชื่อต่อสื่อวิทยุ

คือ เพศหญิงมักจะรับความตลกขบขันใจก่อนที่จะมีการพิจารณาให้คดีเสียก่อน

สำหรับความแตกต่างในกลุ่มอายุนั้นจะพบว่า ในกลุ่มอายุ 30 - 39 ปี, 40 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไปนั้น ส่วนใหญ่จะมีความเชื่อถือต่อสื่อโทรทัศน์เพียงครึ่งเดียว ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 47.1, 45.8 และ 60.0 ตามลำดับ แต่ในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี จะมีความเชื่อถือในสื่อโทรทัศน์โดยเชื่อเกือบหมดมีจำนวนมากที่สุดและเชื่อทั้งหมดมีจำนวนรองลงมา และเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี จะมีจำนวนผู้ที่ตอบว่าเชื่อถือในสื่อโทรทัศน์โดยเชื่อทั้งหมดจำนวนมากกว่ในกลุ่มอายุอื่น ๆ ข้อพิจารณาก็น่าจะเช่นเดียวกันในเรื่องความเชื่อที่มีต่อวิทยุ นั่นคือ ผู้ที่มีอายุน้อยมักจะมีประสบการณ์ต่าง ๆ น้อยกว่าผู้อยู่ในวัยสูงอายุ จึงมีความเชื่อง่ายกว่า

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการศึกษาพบว่า ผู้ไม่ได้เรียนและผู้มีการศึกษาชั้นประถมปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 มีความเชื่อถือในสื่อโทรทัศน์โดยเชื่อเพียงครึ่งเดียวมากกว่าความเชื่อในระดับอื่น ๆ ของกลุ่ม คือ ร้อยละ 60.0 และ 42.5 ตามลำดับ แต่สำหรับผู้ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 5 เป็นต้นไปกลับมีความเชื่อต่อสื่อโทรทัศน์โดยเชื่อเกือบหมดมีจำนวนมากที่สุดในกลุ่ม คือร้อยละ 44.4 และเชื่อเพียงครึ่งเดียวเป็นจำนวนรองลงมา

สำหรับปัจจัยทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นพบว่า ในกลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมทุก ๆ ชั้น ส่วนใหญ่จะมีความเชื่อต่อสื่อโทรทัศน์โดยเชื่อเพียงครึ่งเดียวเป็นจำนวนมากที่สุดในแต่ละกลุ่ม สำหรับผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำก่อนข้างกลางและชั้นต่ำ จะมีความเชื่อถือต่อสื่อโทรทัศน์โดยเชื่อทั้งหมด เป็นอันดับรองลงมา แต่ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นกลางจะมีจำนวนผู้ที่ให้คำตอบว่าเชื่อเกือบหมดเป็นจำนวนรองลงมา จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำกว่ามีแนวโน้มที่จะเชื่อถือต่อสื่อโทรทัศน์โดยเชื่อทั้งหมดมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับสูงกว่า

ตารางที่ 21 ความเชื่อของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีต่อโทรทัศน์จำแนกตาม
ปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทาง
เศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อที่มีต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อ ทั้งหมด	เชื่อ เกือบหมด	เชื่อเพียง ครึ่งเดียว	เชื่อเพียง เล็กน้อย	ไม่เชื่อ เลย	
<u>เพศ</u>						
ชาย	17.4	13.0	47.8	10.9	10.9	100.0 (46)
หญิง	22.1	21.0	40.0	7.4	9.5	100.0 (95)
<u>อายุ</u>						
20 - 29 ปี	25.0	34.1	29.5	4.5	6.8	100.0 (44)
30 - 39 ปี	14.7	11.8	47.1	17.6	8.8	100.0 (34)
40 - 49 ปี	20.8	12.5	45.8	8.3	12.5	100.0 (48)
50 ปี ขึ้นไป	20.0	6.7	60.0	-	13.3	100.0 (15)
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	-	20.0	60.0	-	20.0	100.0 (5)
ป.1 - ป.4	22.0	16.5	42.5	9.4	9.4	100.0 (127)
ตั้งแต่ชั้น ป.5 ขึ้นไป	11.1	44.4	33.3	-	11.1	100.0 (9)

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อถือที่มีต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อทั้งหมด	เชื่อเกือบหมด	เชื่อเพียงครึ่งเดียว	เชื่อเพียงเล็กน้อย	ไม่เชื่อเลย	
<u>สถานภาพทาง</u>						
<u>เศรษฐกิจและสังคม</u>						
ชั้นสูง	-	*ก	-	-	-	*ก(1)
ชั้นกลาง	14.3	28.6	50.0	7.1	-	100.0 (14)
ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง	21.7	20.0	41.7	6.7	10.0	100.0 (60)
ชั้นต่ำ	21.2	13.6	42.4	10.6	12.1	100.0 (66)
รวม	20.6	18.4	42.6	8.5	9.9	100.0 (141)*

หมายเหตุ * หมายถึง จำนวนผู้รับการสัมภาษณ์ที่ให้คำตอบว่า เคยชมโทรทัศน์
*ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

3. หนังสือพิมพ์

ความเชื่อถือในสื่อประเภทหนังสือพิมพ์นั้น จากตารางที่ 22 เมื่อพิจารณารวมทั้งหกพบว่า ส่วนใหญ่จะเชื่อถือสื่อประเภทหนังสือพิมพ์นี้เพียงครึ่งเดียว และเมื่อพิจารณาแยกตามเพศก็จะเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ทั้งผู้หญิงและผู้ชายจะมีความเชื่อถือต่อสื่อประเภทหนังสือพิมพ์เพียงครึ่งเดียวเป็นส่วนใหญ่ ในกลุ่มผู้ชายมีผู้ให้คำตอบว่าเชื่อเพียงเล็กน้อยเป็นจำนวนรองลงมา แต่ในกลุ่มผู้หญิงมีผู้ให้คำตอบว่าเชื่อหมดเป็นจำนวนรองลงมา แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงให้ความเชื่อถือต่อสื่อประเภทหนังสือพิมพ์โดยเชื่อทั้งหมดมากกว่าผู้ชาย

เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างในระหว่างกลุ่มอายุกลุ่มต่าง ๆ พบว่า ในทุก ๆ กลุ่มอายุให้ความ เชื่อถือต่อหนังสือพิมพ์เพียงครั้งเดียว เป็นส่วนใหญ่ และผู้ที่ให้คำตอบว่า เชื่อหมกจะมีมากที่สุดในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป

สำหรับปัจจัยด้านการศึกษา นั้นปรากฏว่าในกลุ่มผู้มีการศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 จะเชื่อต่อหนังสือพิมพ์เพียงครั้งเดียว เป็นส่วนใหญ่ทั้งหมดเป็นจำนวนรองลงมา แต่สำหรับผู้ที่มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป จะมีความเชื่อต่อหนังสือพิมพ์เพียงครั้งเดียว เป็นส่วนใหญ่เช่นกัน แต่จะมีความเชื่อเพียงเล็กน้อยเป็นจำนวนรองลงมา แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มผู้มีการศึกษาสูงขึ้นไปมีแนวโน้มที่จะเชื่อต่อสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ลดน้อยลงด้วย

เมื่อนำเอาปัจจัยทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมาพิจารณาพบว่า ในกลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมชั้นกลาง, ชั้นต่ำก่อนข้างกลาง และชั้นต่ำ จะมีความเชื่อต่อหนังสือพิมพ์เพียงครั้งเดียว เป็นส่วนใหญ่ แต่ในกลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่าจะมีแนวโน้มในการเชื่อต่อหนังสือพิมพ์โดยเชื่อทั้งหมดน้อยกว่า ในกลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า

ตารางที่ 22 ความเชื่อถือของผู้รับสารสัมภพณ์ที่มีต่อหนังสือพิมพ์จำแนกตาม เพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อถือที่มีต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อหมก	เชื่อเกือบหมก	เชื่อครั้งเดียว	เชื่อเพียงเล็กน้อย	ไม่เชื่อเลย	
<u>เพศ</u>						
ชาย	12.7	12.7	57.7	15.5	1.4	100.0 (71)
หญิง	23.2	9.8	46.4	16.9	3.6	100.0 (112)

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อถือที่มีต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อหมด หมด	เชื่อเกือบ หมด	เชื่อครึ่ง เดียว	เชื่อเพียง เล็กน้อย	ไม่เชื่อ เลย	
<u>อายุ</u>						
20 - 29 ปี	23.1	7.7	44.2	23.1	1.9	100.0 (52)
30 - 39 ปี	16.7	9.3	55.6	14.8	3.7	100.0 (54)
40 - 49 ปี	15.8	19.3	47.4	15.8	1.8	100.0 (57)
50 ปี ขึ้นไป	25.0	-	65.0	5.0	5.0	100.0 (20)
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	-	-	*ก	*ก	-	*ก(2)
ป.1 - ป.4	20.2	11.3	50.6	15.5	2.4	100.0 (168)
ตั้งแต่ ป.5 ขึ้นไป	7.7	7.7	53.8	23.0	7.7	100.0 (13)
<u>สถานภาพทาง</u>						
<u>เศรษฐกิจและสังคม</u>						
ชั้นสูง	-	-	-	-	*ก	*ก
ชั้นกลาง	6.7	20.0	53.3	13.3	6.7	100.0 (15)
ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง	20.2	11.2	53.9	13.5	1.1	100.0 (89)
ชั้นต่ำ	20.5	8.9	47.4	20.5	2.6	100.0 (78)
รวม	19.1	10.9	50.8	16.4	2.7	100.0 (183)

หมายเหตุ * หมายถึง จำนวนผู้รับการสัมภาษณ์ที่ให้คำตอบว่าเคยอ่านหนังสือพิมพ์
*ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

4. นิตยสาร

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้ที่เคยอ่านนิตยสารทั้งหมด ปรากฏว่าจำนวนของผู้รับการสัมภาษณ์ที่ให้คำตอบว่าเชื่อถือนิตยสารโดยเชื่อทั้งหมด, เชื่อเกือบหมด, เชื่อครึ่งเดียว และเชื่อเพียงเล็กน้อย มีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน แต่สำหรับความเชื่อเพียงครึ่งเดียวจะมีจำนวนสูงกว่าความเชื่อในระดับอื่น ๆ เล็กน้อย (ตามตารางที่ 23) และเมื่อแยกพิจารณาตามปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่าผู้หญิงจะมีความเชื่อถือนิตยสารโดยเชื่อทั้งหมดมากกว่าผู้ชาย ในกลุ่มผู้ชายจะมีผู้ให้คำตอบว่าเชื่อเพียงครึ่งเดียวมากที่สุด และเชื่อเกือบหมดเป็นอันดับรองลงมา แต่ในกลุ่มผู้หญิงนั้น ปรากฏว่าผู้ที่เชื่อครึ่งเดียวและเชื่อเพียงเล็กน้อยมีจำนวนเท่า ๆ กัน และผู้ที่เชื่อทั้งหมดมีจำนวนรองลงมา

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านอายุแล้วพบว่าในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี และ 40 - 49 ปี จะมีผู้ให้คำตอบว่าเชื่อนิตยสารเพียงเล็กน้อยเป็นส่วนใหญ่ มีจำนวนร้อยละ 29.0 และ 29.4 ของแต่ละกลุ่มตามลำดับ สำหรับในกลุ่มอายุ 40 - 49 ปี นั้นมีผู้ให้คำตอบว่าเชื่อเกือบหมดและเชื่อครึ่งเดียวเป็นจำนวนเท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 38.5 แต่ในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป จะมีผู้เชื่อเพียงครึ่งเดียวเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 60

ในกลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่าง ๆ กันนั้น ปรากฏว่าในกลุ่มผู้มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 จะเชื่อถือนิตยสารเพียงครึ่งเดียวเป็นจำนวนมากที่สุดในกลุ่มคือ ร้อยละ 50

ในกลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำกว่ามีแนวโน้มที่จะเชื่อถือนิตยสารโดยเชื่อทั้งหมดมากกว่าในกลุ่มอื่น ๆ จากตารางที่ 23 จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำ เชื่อนิตยสารโดยเชื่อทั้งหมดคือ ร้อยละ 38.5 ในขณะที่กลุ่มผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำค่อนข้างกลางเชื่อทั้งหมดร้อยละ 13.3 ส่วนผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นกลางไม่มีผู้ใดเชื่อนิตยสารทั้งหมดเลย แต่จะมีจำนวนผู้ที่เชื่อเพียงครึ่งเดียวมากที่สุด

ตารางที่ 23 ความเชื่อถือของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีต่อนิทยสารจำแนกตามปัจจัยทาง เพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อถือที่มีต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อทั้งหมด	เชื่อเกือบหมด	เชื่อเพียงครึ่งเดียว	เชื่อเพียงเล็กน้อย	ไม่เชื่อเลย	
<u>เพศ</u>						
ชาย	16.7	27.8	33.3	16.7	5.5	100.0 (20)
หญิง	22.9	18.7	25.0	25.0	8.3	100.0 (46)
<u>อายุ</u>						
20 - 29 ปี	25.8	19.4	19.4	29.0	6.4	100.0 (31)
30 - 39 ปี	17.6	17.6	23.5	29.4	11.8	100.0 (17)
40 - 49 ปี	15.4	38.5	38.5	-	7.7	100.0 (13)
50 ปี ขึ้นไป	20.0	-	60.0	20.0	-	100.0 (5)
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	*ก	*ก	-	-	-	*ก(2)
ป.1 - ป.4	23.2	16.1	30.4	23.2	7.1	100.0 (56)
ตั้งแต่ ป.5 ขึ้นไป	-	50.0	12.5	25.0	12.5	100.0 (8)

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อที่มีต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อทั้งหมด	เชื่อเกือบหมด	เชื่อเพียงครึ่งเดียว	เชื่อเพียงเล็กน้อย	ไม่เชื่อเลย	
<u>สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม</u>						
ชั้นสูง	-	-	-	-	-	-
ชั้นกลาง	-	20.0	40.0	10.0	30.0	100.0 (10)
ชั้นต่ำค่อนขางกลาง	13.3	23.3	30.0	30.0	3.3	100.0 (30)
ชั้นต่ำ	38.5	19.2	19.2	19.2	3.8	100.0 (26)
รวม	21.2	21.2	27.3	22.7	7.6	100.0 (66)*

หมายเหตุ * หมายถึง จำนวนผู้ที่เคยอ่านนิตยสาร

*ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

5. หนังสือเล่ม

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้ที่อ่านหนังสือเล่มทั้งหมด จากตารางที่ 24 พบว่าส่วนใหญ่แล้วผู้อ่านจะเชื่อหนังสือเล่มโดยเชื่อทั้งหมดเป็นจำนวนสูงถึงร้อยละ 48.1 และเชื่อเพียงครึ่งเดียว, เชื่อทั้งหมด เป็นจำนวนรองลงมา คือ ร้อยละ 18.9 และ 15.1 ตามลำดับ และเมื่อนำปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมาพิจารณาค่อย ปรากฏว่าในทุกเพศ และทุกกลุ่มอายุต่างก็ให้ความเชื่อต่อหนังสือเล่มโดยเชื่อทั้งหมดเป็นจำนวนมากที่สุดในแต่ละเพศ และแต่ละกลุ่มอายุ แต่เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาแล้ว ผู้มีการศึกษามากกว่ามีแนวโน้ม

ที่จะเชื่อถือหนังสือเล่ม โดยเชื่อทั้งหมดมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า จะเห็นว่าผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 ให้ความเชื่อถือต่อหนังสือเล่มร้อยละ 51.6 แต่ในกลุ่มผู้มีระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป จะมีความเชื่อถือต่อหนังสือเล่ม โดยเชื่อเกือบหมด และเชื่อเพียงครึ่งเดียวเป็นจำนวนเท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 44.4

ในเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมจะพบว่าในทุก ๆ ระดับ มักจะให้ความเชื่อถือต่อหนังสือเล่มโดยเชื่อทั้งหมด และเชื่อเกือบหมดเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 24 ความเชื่อถือของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีต่อหนังสือเล่ม จำแนกตามปัจจัยทาง เพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อถือต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อทั้งหมด	เชื่อเกือบหมด	เชื่อเพียงครึ่งเดียว	เชื่อเพียงเล็กน้อย	ไม่เชื่อเลย	
เพศ						
ชาย	52.5	12.5	20.0	10.0	5.0	100.0 (40)
หญิง	45.5	16.7	18.2	7.6	12.1	100.0 (66)
อายุ						
20 - 29 ปี	38.2	17.6	23.5	8.8	11.8	100.0 (34)
30 - 39 ปี	46.2	7.7	15.4	19.2	11.5	100.0 (26)
40 - 49 ปี	55.6	19.4	13.9	2.8	8.3	100.0 (36)
50 ปี ขึ้นไป	60.0	10.0	30.0	-	-	100.0 (10)

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อทั้งหมด	เชื่อเกือบหมด	เชื่อเพียงครึ่งเดียว	เชื่อเพียงเล็กน้อย	ไม่เชื่อเลย	
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	*ก	-	-	-	-	*ก(2)
ป.1 - ป.4	51.6	12.6	16.8	9.5	9.5	100.0 (95)
ตั้งแต่ ป.5 ขึ้นไป	-	44.4	44.4	-	11.1	100.0 (9)
<u>สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม</u>						
ชั้นสูง	-	*ก	-	-	-	*ก
ชั้นกลาง	22.2	33.3	11.1	11.1	22.2	100.0 (9)
ชั้นต่ำค่อนข้างกลาง	52.0	12.0	22.0	4.0	10.0	100.0 (50)
ชั้นต่ำ	50.0	13.0	17.4	13.0	6.5	100.0 (46)
รวม	48.1	15.1	18.9	8.5	9.4	100.0 (106)*

หมายเหตุ * หมายถึง จำนวนผู้เคยอ่านหนังสือเล่ม
*ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

6. แผนป้ายประกาศ

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้เคยอ่านแผนป้ายประกาศทั้งหมด ตามตารางที่ 25 พบว่าส่วนใหญ่จะมีความเชื่อต่อสื่อประเภทนี้ครึ่งเดียวและทั้งหมดเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ

มีผู้เชื่อถือแผนป้ายประกาศเพียงครึ่งเดียวร้อยละ 32.9 และเชื่อทั้งหมดร้อยละ 31.0 และเมื่อพิจารณาถึงความเชื่อถือของผู้รับสารสัมพันธ์ที่มีต่อแผนป้ายประกาศโดยจำแนกตามปัจจัยทางเพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงจะมีความเชื่อถือต่อแผนป้ายประกาศโดยเชื่อเพียงครึ่งเดียวเป็นส่วนใหญ่ แต่ผู้ชายจะมีความเชื่อทั้งหมดกับเชื่อเพียงเล็กน้อยเป็นอันดับรองลงมา โดยมีจำนวนที่เท่า ๆ กัน ส่วนผู้หญิงนั้นจะเชื่อทั้งหมดเป็นจำนวนรองลงมา

ในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี จะมีจำนวนของผู้เชื่อทั้งหมดมากกว่าความเชื่อในระดับอื่น ๆ คือ มีถึงร้อยละ 42.4 แต่ในกลุ่มอายุ 30 - 39 ปี, 40 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนผู้เชื่อแผนป้ายประกาศเพียงครึ่งเดียวเป็นส่วนใหญ่

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการศึกษาพบว่า ในกลุ่มผู้มีการศึกษาสูงขึ้นจะให้ความเชื่อถือต่อแผนป้ายประกาศน้อยลง ในกลุ่มผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมปีที่ 4 มีผู้ให้ความเชื่อถือต่อแผนป้ายประกาศโดยเชื่อทั้งหมดเป็นส่วนมากมีร้อยละ 31.8 และเชื่อครึ่งเดียวเป็นจำนวนรองลงมา ร้อยละ 30.8 ในขณะที่กลุ่มผู้มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป ไม่มีผู้ใดให้คำตอบว่าเชื่อถือแผนประกาศโดยเชื่อทั้งหมดเลย แต่จะให้ความเชื่อถือเพียงครึ่งเดียวเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวนสูงถึงร้อยละ 72.7

ในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมก็เช่นเดียวกัน จำนวนผู้ที่ให้ความเชื่อถือแผนป้ายประกาศโดยเชื่อทั้งหมดจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ตามกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำลง และในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมชั้นกลางและชั้นต่ำค่อนข้างกลาง จะให้ความเชื่อถือแผนป้ายประกาศเพียงครึ่งเดียวเป็นส่วนใหญ่ แต่ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในชั้นต่ำจะให้ความเชื่อถือแผนป้ายประกาศโดยเชื่อทั้งหมดเป็นจำนวนมากที่สุดภายในกลุ่ม

ตารางที่ 25 ความเชื่อถือของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีต่อแผนป้ายประกาศจำแนกตามปัจจัยทาง เพศ, อายุ, การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อถือต่อสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อทั้งหมด	เชื่อเกือบหมด	เชื่อเพียงครึ่งเดียว	เชื่อเพียงเล็กน้อย	ไม่เชื่อเลย	
<u>เพศ</u>						
ชาย	22.2	17.5	27.0	22.2	11.1	100.0 (63)
หญิง	34.7	8.0	35.3	16.7	5.3	100.0 (150)
<u>อายุ</u>						
20 - 29 ปี	42.4	12.1	28.8	16.7	-	100.0 (66)
30 - 39 ปี	27.1	6.8	37.3	15.3	13.6	100.0 (59)
40 - 49 ปี	25.4	11.9	34.3	20.9	7.5	100.0 (67)
50 ปี ขึ้นไป	23.8	14.3	28.6	23.8	9.5	100.0 (21)
<u>การศึกษา</u>						
ไม่ได้เรียน	*ก	-	*ก	-	-	*ก(4)
ป.1 - ป.4	31.8	11.1	30.8	19.2	7.1	100.0 (198)
ตั้งแต่ชั้น ป.5 ขึ้นไป	-	9.1	72.7	9.1	9.1	100.0 (11)

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อถือสื่อ (ร้อยละ)					รวม
	เชื่อทั้งหมด	เชื่อเกือบหมด	เชื่อเพียงครึ่งเดียว	เชื่อเพียงเล็กน้อย	ไม่เชื่อเลย	
<u>สถานภาพทาง</u>						
<u>เศรษฐกิจและสังคม</u>						
ชั้นสูง	-	-	*ก	-	-	*ก(1)
ชั้นกลาง	13.3	20.0	33.3	26.7	6.7	100.0 (15)
ชั้นค่าค่อนข้างกลาง	31.2	11.5	37.5	13.5	6.2	100.0 (96)
ชั้นค่า	33.7	8.9	27.7	21.8	7.9	100.0 (101)
รวม	31.0	10.8	32.9	18.3	7.0	100.0 (213)*

หมายเหตุ * หมายถึง จำนวนผู้เคยอ่านแผนป้ายประกาศ
*ก หมายถึง จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

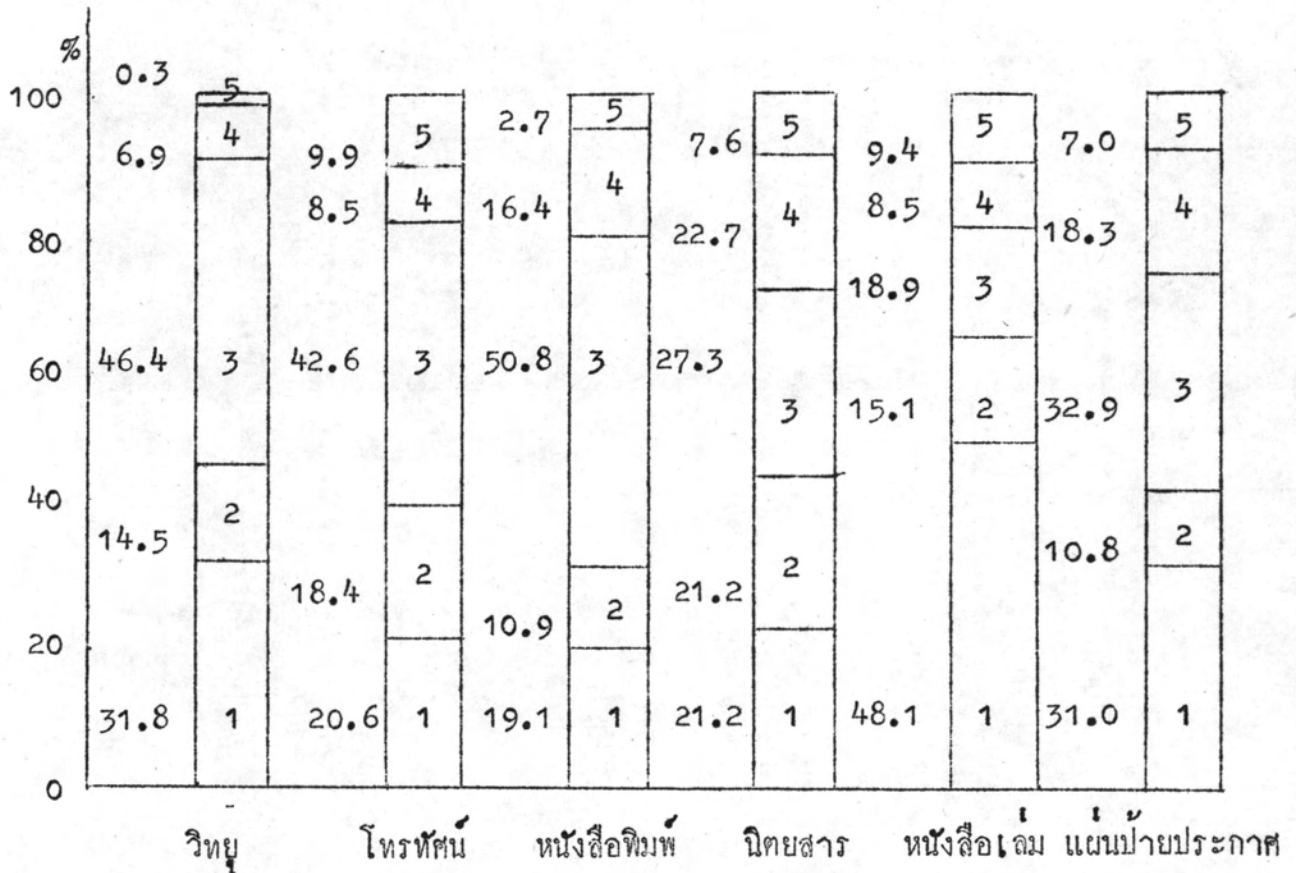
สรุป

เมื่อพิจารณาถึงความเชื่อถือของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีต่อสื่อมวลชนแต่ละประเภท อันได้แก่ วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือเล่ม และแผนป้ายประกาศ ปรากฏว่า หนังสือเล่มเป็นสื่อที่มีผู้ให้ความเชื่อถือทั้งหมดเป็นจำนวนร้อยละที่สูงกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ คือ ร้อยละ 48.0 ในกลุ่มผู้อ่านหนังสือเล่ม อันดับรองลงมาได้แก่ วิทยู มีจำนวนผู้ที่เชื่อทั้งหมดร้อยละ 31.8 ของจำนวนผู้ฟังวิทยู อันดับสามแผนป้ายประกาศมีผู้ให้ความเชื่อถือทั้งหมดร้อยละ 31.0 ของผู้อ่านแผนป้ายประกาศ อันดับต่อไปได้แก่ นิตยสารมีผู้ให้ความเชื่อถือทั้งหมดร้อยละ 21.2 ของจำนวนผู้อ่านนิตยสารทั้งหมด อันดับรองสุดท้ายและอันดับ

สุดท้าย คือ โทรทัศน์ และ หนังสือพิมพ์ มีผู้ให้ความเชื่อถือทั้งหมดร้อยละ 20.6 และ 19.1 ของกลุ่มผู้ชมโทรทัศน์และอ่านหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 12 เปรียบเทียบความเชื่อถือที่มีต่อสื่อมวลชนแต่ละประเภท

- 1 เชื่อทั้งหมด
- 2 เชื่อเกือบหมด
- 3 เชื่อเพียงครึ่งเดียว
- 4 เชื่อเพียงเล็กน้อย
- 5 ไม่เชื่อเลย